

EXAMENSARBETE

Våren 2007
Läroarbldningen

En onödig sysselsättning eller bra att kunna inför framtiden?

En studie om grammatik på gymnasiet.

Författare
Gunilla Fristedt
Susanne K Christensen

Handledare
Pella Sahlin

**En onödig sysselsättning eller
bra att kunna inför framtiden?**
En studie om grammatik på gymnasiet.

Gunilla Fristedt
Susanne K Christensen

Abstract

Syftet med denna studie är att på gymnasieskolor undersöka vad elever och lärare anser att begreppet grammatik innefattar, om man behöver lära sig grammatik, hur lärare och elever beskriver att de arbetar, samt hur eleverna vill arbeta. I forskningsbakgrunden redovisas olika definitioner av begreppet grammatik, den yttre grammatiken, och den inre grammatiken. Vidare redogörs för vad styrdokumentet säger om teoretisk kunskap, dialogens och interaktionens betydelse och även olika synsätt på grammatikundervisningen i skolan. I undersökningen används kvantitativ metod i enkätform. Resultaten visar att både lärare och elever definierar begreppet grammatik som läran om språkets byggnad, det vill säga regelverket, och att gymnasieeleverna vill ha grammatik i skolan. De vanligaste arbetssätten är att arbeta i perioder, ta upp de begrepp läraren anser eleverna vara i behov av och att integrera grammatiken i undervisningen. De sistnämnda alternativen kan vara förklaringen till att grammatiken blir osynliggjord. De flesta av eleverna i studien är dock nöjda med hur de arbetar och en relativt stor del av dem har inte några önskemål om andra arbetssätt.

Ämnesord: Grammatik, arbetssätt, delaktighet, svenskämnet, gymnasiet.

INNEHÅLL

1. Inledning	5
2. Forskningsbakgrund.	6
2.1. Begreppsdefinition.....	6
2.2. Den inre grammatiken.....	7
2.3. Den yttre grammatiken.....	7
2.4. Styrdokument samt nationella prov.....	8
2.5. Dialog och interaktion.....	9
2.6. Grammatikundervisning i skolan.....	10
3. Problemprecisering	12
4. Metod	12
4.1. Val av metod.....	12
4.2. Val av respondenter.....	13
4.2.1. Beskrivning av respondenter.....	13
4.3. Bearbetning.....	14
4.4. Etiska överväganden.....	14
5. Resultat och analys	14
5.1. Begreppet grammatik	14
5.1.1. Grupp A.....	15
5.1.2. Grupp B.....	15
5.1.3. Grupp C.....	15
5.1.4. Grupp D.....	15
5.1.5. Grupp E.....	16
5.1.6. Grupp F.....	16
5.1.7. Grupp G.....	16
5.1.8. Grupp H.....	16
5.1.9. Sammanfattande analys av begreppet grammatik.....	17
5.2. Behöver man lära sig grammatik?	17
5.2.1. Lärarnas motiveringar.....	18
5.2.2. Elevernas motiveringar.....	18
5.3. Arbetssätt	19
5.3.1. Sammanfattning av lärarsvar.....	21
5.3.2. Lärarnas val av arbetssätt.....	21
5.3.3. Elevernas önskemål om arbetssätt.....	21
6. Diskussion	22
6.1. Begreppsuppfattning	23
6.2. Behöver man lära sig grammatik?	24
6.2.1. Lärarmotiveringar.....	24
6.2.2. Elevmotiveringar.....	25
6.3. Hur beskriver lärare och elever att de arbetar med grammatik?	26
6.3.1. Vad säger eleverna?.....	26
6.3.2. Vad säger lärarna?.....	26
6.4. Hur vill eleverna arbeta?	27
6.5. Metoddiskussion	28
6.6. Grammatiken i ett framtida perspektiv	29

6.7. Förslag till vidare studier	30
7. Sammanfattning	30
Källförteckning	31
Bilaga 1. Elevenkät.	
Bilaga 2. Lärarenkät.	
Bilaga 3. Sammanställning av enkät lärare kontra elever.	
Bilaga 4. Sammanställning av elevenkät.	
Bilaga 5. Sammanställning av lärarenkät.	

1. Inledning

Den svenska skolan hamnar ofta i fokus i massmedia. Det diskuteras om eleverna ska få ha mobiltelefoner och keps i skolan, men också huruvida elevernas kunskaper har försämrats. Anne Gjelstrup påpekar i sin artikel i *Aftonbladet*, "Journalister förslappar vår svenska" publicerad 2006-08-13, att i den gamla pluggskolan lärde man sig stavning och grammatik. Inom dessa områden brister det idag. Yngre journalister har ett sämre språk och kan varken stava eller använda grammatik, anser hon.

I en annan artikel i *Aftonbladet*, "Unga bra förberedda för jobb - men inte för studier" skriven av Karin Abrahamsson och publicerad 2006-03-31, granskas en rapport från Skolverket. Den visar att elevernas färdigheter har försämrats när det gäller meningsbyggnad och stavning men även grammatik. Det kan då ligga nära till hands att lägga skulden på den svenska skolan och på svenskundervisningen i synnerhet. Kan det vara så att det ligger något i denna massmediala kritik av skolan? Har grammatikundervisningen i gymnasieskolan helt tagits bort? Vad får detta för konsekvenser för individer och samhälle?

Då elevers bristande språkkunskaper har hamnat i massmedias fokus, vill vi titta på hur det förhåller sig i verkligheten. Syftet är framför allt att undersöka hur grammatiken behandlas på gymnasieskolorna och vad lärare och elever har för inställning till grammatik. Enligt *Lpf 94* ska eleverna ha inflytande på "arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen" (1994, s.14). Läraren ska också planera undervisningen tillsammans med eleverna men även "utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande" (s.11). För att veta om lärare och elever diskuterar samma sak vill vi också undersöka hur de berörda definierar begreppet grammatik.

Våra frågeställningar är följande: Vad innebär begreppet grammatik för svensklärare på gymnasiet och deras elever? Har de samma uppfattning om vad begreppet innefattar? Anser svensklärarna att eleverna behöver lära sig grammatik och hur motiverar lärarna sina svar? Anser eleverna att man behöver lära sig grammatik och hur motiverar de detta? Hur beskriver gymnasielärarna att de arbetar med grammatik i skolan och hur motiverar de valet av arbetssätt? Hur beskriver gymnasieeleverna att de arbetar med grammatik i skolan? Har lärare och elever samma uppfattning om hur de arbetar med grammatik? Hur vill eleverna arbeta med svensk grammatik? Finns det enligt de tillfrågade och "i den bästa av alla tänkbara världar" (Voltaire 2004, s.108) något ultimt arbetssätt när det gäller grammatik?

Vår teoretiska utgångspunkt är att alla har en inre grammatisk förmåga. Denna finns hos alla, vare sig det är fråga om Noam Chomskys teori om en medfödd, inbyggd förmåga eller om Jean Piagets och Lev Vygotskijs teorier om vår medfödda förmåga att *lära* grammatik.

Denna studies syfte är inte att fastslå *när* denna inre förmåga att använda grammatiken blir tillgänglig eller *hur* detta sker. Vår utgångspunkt är att alla omedvetet tillägnat sig grammatiska kunskaper i takt med att de lär sig tala. Det är inte att använda grammatik i tal barnen/eleverna behöver hjälp med, eftersom de redan behärskar sitt modersmål. Det är först när de kommer till skolan och ska producera texter som språkliga svårigheter kan uppstå. Skolans huvuduppgift är att förmedla och utveckla kunskap (*Lpf 94*, s.5), och språket är grunden för detta, det är ”det kommunikativa systemet framför andra” (Chomsky 1975, s.53).

2. Forskningsbakgrund.

Forskningsbakgrunden till denna studie tar upp och visar på olika definitioner av begreppet grammatik. Dels för att klargöra att det finns olika förklaringar till vad grammatik är, dels för att visa på de definitioner som tas upp i denna studie. Styrdokumentet och vad det skrivs om grammatik i dessa, samt riktlinjerna för bedömning av de nationella proven presenteras därefter, för att visa på vad dessa kräver av lärarna. Ett avsnitt i forskningsbakgrunden behandlar den inre grammatiken och vad den innebär för eleverna och deras undervisning, för att följas av en redovisning om inläring av språk och framför allt grammatik. Vad dialogen och kommunikationen har för betydelse tas upp och avslutningsvis presenteras olika syner på grammatikundervisning i skolan.

2.1. Begreppsdefinition

Begreppet grammatik kan, definitionsmässigt, vara olika saker. Ulf Teleman definierar i *Nationalencyklopedin* grammatik som ”regler för hur ett språks ord böjs och kombineras till ordgrupper och satser” (ne.se), och en liknande definition återfinns i *Bra Böckers lexikon*, där den lyder: ”Grammatik är läran om språkets byggnad” (1985, s.321). Denna lära och dess regler, den yttre dräkten av grammatiken, är det som lingvister studerar och skriver om i böcker och avhandlingar. Det är detta yttre system, regelverket, som återfinns i grammatikböcker, dels som beskrivande, deskriptiva, dels som föreskrivande, preskriptiva grammatikböcker (Jørgensen & Svensson 1987, s.9).

En annan definition av grammatiken är de omedvetna regler som språkbrukarna, det vill säga, alla talare av det egna språket, har ”tillägnat sig” (ne.se), vilket har skett genom att de lärt sig tala sitt modersmål som barn, de har fått en inre grammatik tidigt i livet. Grammatiken är också den omedvetna *kunskap* som alla infödda talare av ett språk har om hur de ska använda språkets regler på ett korrekt sätt. De behöver inte bli lärda, få målmedveten undervisning i detta (Jørgensen & Svensson 1987, s.9). Det grammatiska systemet är något som de har internaliserat, gjort till sitt eget (*Språkboken* 2001, s.69).

Här finns följaktligen två sidor av samma mynt. Dels den inre omedvetna sidan, som vi dagligen använder från mycket tidiga år, dels den yttre medvetna sidan, som har ett synligt regelverk vilket språkbrukaren kan vända sig till för att plocka fram och teoretisera den inre kunskapen.

2.2. Den inre grammatiken

I en av de tidigare nämnda definitionerna av grammatik, förklaras begreppet som den omedvetna kunskap, den inre grammatik, vilken talare av ett modersmål har tillägnat sig. Denna universella grammatik, som finns i alla språk, finns där som det regelsystem det mänskliga språket har, ”inte av tillfällighet utan av nödvändighet” (Chomsky, 1975, s.32). Barnen behöver inte få förklarat för sig hur de ska skapa meningar, detta klarar barn av efterhand som de lär sig tala. Grammatiken finns där, eftersom barn redan tidigt vet mer om meningsbyggnad, tempus med mera, än vad de har haft möjlighet att lära sig erfarenhetsmässigt. Barnet vet inte vad dessa begrepp innebär, men de kan ändå använda dem i tal och kommunikation med omvärlden (Chomsky 2002, s.23) utan att behöva tänka på hur de ska sätta ihop sina meningar.

I *Lära svenska. Om Språkbruk och modersmålsundervisning* (Teleman 1991) hävdar författaren att grammatiken ger människan frihet, eftersom ingen behöver fundera på vad som gäller, vi har den ”egentliga grammatiken i våra hjärnor” (s.112). Människan vet redan tidigt på vilken plats exempelvis subjekt och predikat ska placeras för att meningen ska bli förståelig.

2.3. Den yttre grammatiken

I artikeln ”Grammatikinläring” påtalar Karl Erik Hedström att ”[v]arje barn internaliserar steg för steg sitt eget språks grammatik” (Hedström 2001, s. 71). Vad barnet inte kan, är att koppla ihop praktik och teori, att koppla sitt eget språk till teoretiska begrepp som till exempel, subjekt och predikat. De behöver vetskap om den yttre dräkten av grammatiken, det vill säga, regelverket. Detta kan inte göras i alltför tidiga år, eftersom det kräver en viss mognad, en förmåga att tänka i begrepp som enligt Lev Vygotskij i *Tänkande och språk* barnen inte är kapabla till förrän i puberteten (2001, s.239). Enligt Vygotskij överensstämmer hans egen undersökning med Jean Piagets studier och dessa visade:

att barnets grammatiska utveckling föregår dess logiska utveckling och att barnet inte förrän jämförelsevis sent når fram till att behärska de logiska operationer som motsvarar de grammatiska strukturer som det redan har tillägnat sig för länge sedan (s.155).

Eleverna har kunskapen, men har inte satt ord på den, inte teoretiserat den. Vygotskij hävdar att i vissa hänseenden ”är grammatikundervisning verkligen en onödig sysselsättning” (s.323). Han påpekar att eleverna i modersmålsundervisningen inte lär sig något nytt, eftersom de innan skolåldern vet hur språkets grammatik ska användas. Som ett exempel kan nämnas Vygotskijs hänvisningar till William Sterns studier som visade att redan mellan 1,6 och 2,0 års ålder vet barnet instinktivt vad ett substantiv är när det upptäcker att ”*varje sak har ett eget namn*” (s.119), det har bara inte tillägnat sig det yttre formella regelverket. Detta regelverk, skriftspråket och grammatiken menar Vygotskij är det som barnet lär sig i skolan, med hjälp av den vuxne, det vill säga pedagogen (s.254, 323).

2.4. Styrdokument samt nationella prov.

Skolan har som huvuduppgift att förmedla kunskap. Elevernas språk ska utvecklas, både muntligt och skriftligt. De ska med språket som verktyg ”erövra nya begrepp och lära sig se sammanhang, tänka logiskt, granska kritiskt och värdera” (Skolverket.se). Detta ska enligt kursplanerna ske i ämnet svenska, eftersom där ”ryms huvudansvaret för elevernas språkliga utveckling, vilket innebär ökad säkerhet att använda språket uttrycksfullt och tydligt i både tal och skrift” (Skolverket.se). Elevernas kunskaper om språket växer genom användandet av det. De ska få förståelse för hur man använder språket och tillägna sig nya kunskaper om det (Skolverket.se).

I kurs- och läroplaner fastställs att ”språket är av grundläggande betydelse för lärande” (Skolverket.se). Under ämnets karaktär och uppbyggnad nämns att eleverna ska ha ”förmåga att behärska språkets form det vill säga, vokabulär, fraseologi, uttal, stavning och grammatik” (*Kursplaner och betygskriterier*, 2000 s.32). Formuleringarna i kurs- och läroplaner är tolkningsbara, och flera tolkningar är möjliga. En tolkning är att eleverna redan besitter denna ”förmåga att behärska språkets form”(s.32). Vi tolkar istället denna formulering som att eleverna ska få kunskap om detta i skolan, eftersom de lär sig stava och använda grammatik i skrift där. Denna kunskap är teoretisk och tillämpas sedan praktiskt i skolan. Den teoretiska kunskapen kommer utifrån.

Det är tydligt att eleverna ska få undervisning i den teoretiska delen av språket. *Kursplanen för svenska A* i gymnasieskolan fastslår under rubriken ”Ämnets syfte” att ”[s]pråket är av grundläggande betydelse för lärande och en väg till kunskap” (Skolverket.se). Det fastslås vidare att eleverna ska få den teoretiska kunskapen. Det konstateras att; ”[i]nom ämnet ryms *teoretisk kunskap* [vår kursivering] om att läsa, skriva, tala, samtala” (Skolverket.se). Det anses vara av vikt att eleverna tillägnar sig detta för att de ska ha möjlighet att utvecklas språkligt. Genom språket sker kommunikation med andra och att

eleven ska ”[k]unna tillämpa grundläggande regler för språkets bruk och byggnad samt vara medveten om skillnader mellan talat och skrivet språk” (Skolverket.se). Här betonas vikten av den kommunikativa sidan av språket, samt elevernas medvetenhet om språkets olika sidor och hur detta språk kan varieras i tal och skrift.

Riktlinjerna för bedömning av den skriftliga delen av de nationella proven är entydiga. Kriterierna för betyget *godkänd* kräver att eleven ”måste behärska grundläggande regler för språkriktighet” (Skolverket.se). Språket ska vara det redskap som eleven använder för att förmedla sitt budskap på ett tydligt sätt (Skolverket.se). För att nå upp till detta krav måste de elever som inte behärskar dessa regler få kunskap om dessa i skolan, eftersom skolans uppgift är att förmedla kunskap.

I *Lpf 94* betonas vikten av att kunna omsätta de teoretiska reglerna, språkets uppbyggnad, i praktiken. Det konstateras att eleverna ska ha ”[f]örtrogenhet med [...] det svenska språket” (*Lpf 94*, 1994, s.3) och lärarna ska se till att elevernas ”[k]unskap kommer till uttryck i olika former - såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet” (s. 6). Vår tolkning är att fakta innebär teoretisk kunskap som kommer utifrån, och som måste bearbetas. Detta innebär att eleverna ska få en teoretisk grund, vilken de kan arbeta praktiskt med. De måste få möjlighet att internalisera denna kunskap, göra den till sin egen.

Eleverna ska också ha möjlighet att påverka hur deras utbildning utformas, och tillsammans med läraren planera undervisningen (s.11). Läraren ska ”se till att alla elever, oavsett kön och social och kulturell bakgrund, får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen” (s.14). I *Lpf 94* betonas även att undervisningen i görligaste mån skall anpassas efter elevernas olika behov och deras kunskapsnivå. Detta ska beaktas och tillgodoses av läraren, eftersom det innebär olika förutsättningar för varje elev (s. 4).

2.5. Dialog och interaktion

Eftersom ”språkets primära funktion” (Vygotskij 2001, s.38) är att kommunicera med andra i omgivningen torde det bästa sättet för inläring vara att förena teori och praktik genom en dialog med andra. Olga Dysthe diskuterar kring dialogen och refererar i *Det flerstämmiga klassrummet* till Michail Bakhtin: ”En människa definieras genom sitt förhållande till andra, och därför använder människan inte språket för att i första hand ge uttryck åt sig själv utan för att kommunicera, befinna sig i en dialog” (Dysthe 1996, s. 63). Vårt språk och dess grammatik *lärs* inte in, det vill säga systematisk inläring, utan vi får den genom dialog, i interaktion med människor runt omkring oss.

Detta synsätt förmedlar även George Yule i *The study of language* där han säger att: "First language acquisition [...] requires interaction with other language-users" (1996, s.175). Föräldrar i allmänhet brukar inte medvetet ta sig för att lära sina barn att tala och använda de rätta grammatiska termerna, utan barnet lär sig genom att lyssna på människor i omgivningen, det sker i den vardagliga kommunikationen. Men, denna vardagliga kommunikation, denna dialog och interaktion måste ske eftersom detta är det kritiska momentet (s. 176). Ett barn måste få höra ett språk och tillåtas att använda det, om det ska ha möjlighet att överhuvudtaget lära sig språket (s.176). Barnets språk är "resultatet av samverkan mellan två faktorer, nämligen det medfödda initialtillståndet hos språkförmågan och den erfarenhet som förvärvas med tiden" (Chomsky 2002, s.18). Språket "är något som händer ett barn, inte något som barnet gör" (s.23). Ett barns inneboende språkförmåga utvecklas om det får möjlighet att interagera och ha en dialog med andra runt omkring. Barnet lär sig tala i hemmiljö, men utvecklar den teoretiska kunskapen i skolmiljö.

2.6. Grammatikundervisning i skolan

Eleverna behöver vägledning och hjälp att koppla ihop teori och praktik, att sätta ord på sin kunskap. Det är i skolan, med skriftspråkets och grammatikens hjälp, som barnet lär sig att "bli medveten om vad det gör" (Vygotkskij 2001, s.322). Här understrykes också samarbetets betydelse för barnets kunskapsutveckling (s.330). Eleven måste få stöd och hjälp för att kunna sätta ord på sin kunskap, och detta ska ske i dialog och samarbete med andra.

Styrdokumentet, det vill säga, kurs- och läroplaner, uttalar att grammatik ska finnas men nämner inte hur skolorna ska genomföra undervisningen. I *Språkdidaktik* talas det om grammatik och inläring, och författaren menar att grammatik är "en uppsättning principer för hur man sätter ihop ord till meningsfulla yttranden" (Tornberg 2000, s. 101). Grammatik ligger således till grund för all språklig kommunikation, men att "[s]pråket är en helhet" (s.101). Tornberg anser att grammatiken inte är något som kan läras in i separata delar, utan att det måste ske i ett sammanhang och genom att använda språket. Som exempel anger författaren att det inte går att lära sig köra bil genom att enbart öva separata delar för sig, såsom växling, bromsning och gasning, utan allt hör ihop, det måste in i ett sammanhang (s.115).

Traditionellt sett har grammatikundervisning varit "deduktiv", det vill säga att eleverna har fått undervisning av föreläsningstyp och att den varit "koncentrerad på produkten" (s.108), men också att den sker genom "induktion", i vilken eleverna resonerar sig fram till och upptäcker reglerna (s.103).

I *Retoriken kring grammatiken. Didaktiska perspektiv på skolgrammatik* ifrågasätts om grammatikundervisning behövs i skolan idag (Brodow m.fl. 2000, s.13). Nils-Erik Nilsson betonar att den optimala undervisningen inte är så som man gjorde förr, att ”de formella färdigheterna” (s.13) först tränades in innan eleverna fick arbeta i verkligheten. Han anser också att denna färdighetsträning *utan* koppling till hur språket i realiteten ser ut knappast gagnar eleverna (s.27). Nilsson hävdar att utgångspunkten måste vara det språk som eleverna redan har erövrat, det språk de använder sig av (s.27). Här är Nilsson och Tornberg inne på samma linje, nämligen att grammatikundervisningen ska kopplas till elevernas språk och texter för att tillvarata de kunskaper de redan besitter. Härmed ökar också möjligheterna för att undervisningen upplevs som mer meningsfull.

Teleman framhåller inte den ena undervisningsformen före den andra, att färdighetsträna *eller* att utgå från elevspråket, men han anser att undervisning i grammatik ska finnas, eftersom ”rätt bedriven grammatikundervisning kan öppna elevens ögon för språkets uttryckssida, den kan göra de språkliga formuleringarna synliga och därmed möjliga att bearbeta och byta ut” (1991, s.120). Här utvecklas elevernas abstrakta tänkande, samtidigt som de får arbeta med språket.

I *Grammatik på villovägar* diskuteras att grammatiken ”kan tjäna som redskap” (Teleman 1997, s.8), ett redskap som representerar de kunskaper som språkbrukaren redan har (s.11). Att eleven får upptäcka sin egen hjärnas grammatik är det mest effektiva, pedagogiskt sett (s.9). Här är det tydligt att Teleman anser att eleverna har en inbyggd grammatik som ska väckas till liv.

Enligt Chomsky ska man utgå från elevens inbyggda kunskap om grammatiken, och använda det faktum att hos eleven finns ”initialtillståndet som en mekanism för språkinläring som bearbetar erfarenhet som *input* och skapar språk som *output*” (Chomsky 2002, s.18). Elevernas egna erfarenheter tillsammans med den kunskap som de inhämtar i skolan bearbetas och genererar ny kunskap.

Att ”[e]levernas motstånd mot grammatikarbetet i grundskolan [...] är berättigat” anser Ingvor Sundell (*Språkboken* 2001, s.43) i artikeln ”Från kursplan till klassrum – några reflektioner”. Hon menar att eleverna först måste ha möjligheter att ta till sig den teoretiska delen, vilket kan vara lämpligare i de högre klasserna. Författaren säger att en ”ganska stor intellektuell mognad” (s.43) fordras för att tillgodogöra sig den traditionella grammatiken. Sundell anser att yngre elever ännu inte har utvecklat detta abstrakta tänkande.

3. Problemprecisering

I *Lpf 94* konstateras det att eleverna ska undervisas i hur språket är uppbyggt, de ska ha "[f]örtrogenhet med [...] det svenska språket" (1994, s.3), och även att "[k]unskap kommer till uttryck i olika former - såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet"(s.6). Detta anser vi betyda att eleverna ska ges både teoretisk kunskap och få möjlighet att genom bearbetning tillägna sig den praktiska kunskapen. Att eleverna ska få den teoretiska kunskapen står tydligt uttryckt i *Kursplanen för svenska*, under rubriken "ämnets syfte". Där konstateras att: "Inom ämnet ryms teoretisk *kunskap* [vår kursivering] om att läsa, skriva, tala, samtala" (Skolverket.se). Det anses vara av vikt att eleverna tillägnar sig detta för att de ska ha möjlighet att utvecklas språkligt. Enligt *Lpf 94* ska läraren "se till att alla elever, oavsett kön och social och kulturell bakgrund, får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen." (1994, s.14), vilket innebär att eleverna ska vara delaktiga i hur deras utbildning ser ut och vad som finns i den.

Frågeställningarna i denna studie lyder:

- Vad innebär begreppet grammatik för svensklärare på gymnasiet och deras elever? Har de samma uppfattning om vad begreppet innefattar?
- Anser svensklärarna att eleverna behöver lära sig grammatik och hur motiverar lärarna sina svar? Anser eleverna att man behöver lära sig grammatik och hur motiverar de detta?
- Hur beskriver gymnasielärarna att de arbetar med grammatik i skolan och hur motiverar de valet av arbetssätt? Hur beskriver gymnasieeleverna att de arbetar med grammatik i skolan? Har lärare och elever samma uppfattning om hur de arbetar med grammatik?
- Hur vill eleverna arbeta med svensk grammatik?

4. Metod

Här redovisas vilken metod som valts för denna undersökning och skälet till detta, samt ges motivering av valet av de respondenter, vars svar denna studie grundar sina resultat på. Här redovisas också vilka etiska överväganden som gjordes vid utformning av enkäter och valet av respondenter.

4.1. Val av metod

Som undersökningsmetod till denna studie har valts kvantitativ metod och användandet av enkäter (se bilaga 1 och 2), vilka delades ut personligen till lärare på skolorna för vidarebefordring till eleverna. Enkätformen valdes dels för att frågorna i enkäten var relativt

okomplicerade, dels för att vi ville få in så många elevsvar som möjligt (Denscombe 2000, s.106). I enkäterna finns en del öppna frågor, där respondenternas åsikter efterfrågas och där de har möjlighet att ge längre och utförligare svar (s.122). Dessa svar tolkas, analyseras och kategoriseras av författarna. Intervjuer hade kunnat bidra med en fördjupning och ett förtydligande av respondenternas svar, men att göra intervjuer med tillräckligt många elever för att få en bra undersökningsbas var inte tidsmässigt möjligt. Eftersom ett av syftena med studien var att koppla lärarsvar till elevsvar var enkätformen, enligt författarna, det bästa alternativet. Enkätformen valdes även för att förutsättningarna för respondenterna skulle bli lika, det vill säga, att alla skulle svara på exakt samma frågor (s.106), och för att undvika att bli färgade av det personliga mötet med lärare och elever, samt att även garantera de berördas anonymitetskrav (s.107). Frågorna i enkäterna till både lärare och elever utformades på samma sätt, dels med kryssfrågor, dels med frågor där deras åsikter efterlystes. Att respondenternas åsikter efterlyses är även ett skäl till valet av enkäter, eftersom det kan vara lättare att besvara frågor om sina åsikter när det sker anonymt. I denna studie kommer fortsättningsvis enkäterna som delades ut till lärare med respektive elevgrupp att benämnas enkätsats.

4.2. Val av respondenter

Som respondenter valdes lärare med respektive elevgrupp för att kunna jämföra lärarsvar och elevsvar. Respondentgrupperna som valdes var lärare och elever på gymnasienivå, dels på skolor med både teoretiska och yrkesinriktade program, dels på skolor med enbart yrkesinriktade program för att få ett så brett underlag som möjligt, men även för att kunna se eventuella skillnader mellan olika studieinriktningar. Undersökningen genomfördes på fyra skolor, två friskolor och två kommunala skolor. Skolorna finns i två mellanstora skånska städer och tre av dem i samma stad. Lärarna har själva fått välja vilka elevgrupper och därmed vilka program som skulle få delta i enkätundersökningen. Detta urval har författarna inte haft någon delaktighet i.

4.2.1. Beskrivning av respondenter

Av de nio enkätsatserna som delades ut inkom åtta, vilket innebär åtta lärarsvar och 120 elevsvar. Detta innebär att respondenterna uppgår till åtta lärare; fyra män grupp A, B, E, och H, fyra kvinnor grupp C, D, E och F. Elevantalet är 120, fördelat på 76 flickor och 44 pojkar. Antalet inkomna elevsvar berodde på hur många elever som var närvarande och svarade på enkäterna vid enkättillfället. För de som inte var närvarande gavs inte något annat tillfälle att svara på enkäterna. Elevgrupperna är två idrottsklasser i årskurs tre, en fordonsklass i årskurs tre, en handels- och administrationsklass i årskurs tre, en omvårdnadsklass i årskurs två, en

industrikläss i årskurs två, en klass på IT-media i årskurs ett, samt en årskurs ett på samhällsprogrammet, vilket ger en relativt stor spridning av elevernas valda studieinriktning.

4.3. Bearbetning

Enkätsvaren har sammanställts i tre kategorier. Elevsvaren sammanställdes för sig, för att det skulle vara lättare att se enbart deras svar och arbeta med dessa (se bilaga 4), och det gjordes på samma sätt med lärarsvaren (se bilaga 5). Då författarna ville kunna se hur svaren från läraren med respektive grupp överensstämde, eller, skiljde sig åt, gjordes en sammanställning över var grupp, lärarsvar kontra elevsvar (se bilaga 3). Varje grupp (lärare och elever) har fått benämningarna grupp A till H, slumpvis satta. I enkäterna fanns det en del öppna frågor, av den orsaken att författarna ville ha in respondenternas åsikter och så stor variation, eller samstämmighet, som möjligt. Dessa öppna frågors svar har sedan tolkats och kategoriserats, för att vara mer hanterbara och kunna sättas in i tabeller och diagram.

4.4. Etiska överväganden

Vid det personliga överlämnandet av enkäter, från författarna till läraren i respektive svarsgrupp, informerades läraren om syftet med undersökningen. Lärares och elevers anonymitet garanterades genom att varken namn på skola, ort, lärare eller elever kan utrönas av enkätsvaren.

5. Resultat och analys

Här redovisas resultaten av undersökningen med direkt påföljande analyser. De resultat och analyser som redovisas avser lärares och elevers definitioner av begreppet grammatik, lärares och elevers åsikter om man behöver lära sig grammatik, samt om det sätt som läraren beskriver att de arbetar på sammanfaller med hur eleverna beskriver att de arbetar med grammatik och hur eleverna vill arbeta med grammatik.

5.1. Begreppet grammatik

En av de frågor som ställs i problempreciseringen är: Vad innebär begreppet grammatik för svensklärare på gymnasiet och deras elever? Har de samma uppfattning om vad begreppet innefattar? För att utröna detta var en av frågorna i såväl elev- som lärarenkät (se bilaga 1 och 2): Vad innebär begreppet grammatik för dig? Istället för att välja mellan olika alternativ fick respondenterna själva formulera svaret. Svaren har tolkats och kategoriserats. Resultaten redovisas gruppvis (se bilaga 3) med direkt påföljande analys.

5.1.1. Grupp A

Gruppen består av en manlig lärare, och en årskurs tre på idrottsprogrammet med nio elever. Läraren beskriver begreppet grammatik som: ”Ett metaspråk som beskriver hur vi faktiskt använder vårt språk”,¹. Fem av de nio eleverna talar om ”språkets grund och uppbyggnad”, och två nämner ord och meningar. En elev anser att det är ”underbart roliga lektioner” och en kommenterar inte alls.

Detta visar tydligt att läraren och elevgruppen inte pratar om samma sak. Läraren beskriver ett abstrakt språk, ett metaspråk, medan eleverna talar om mer konkreta begrepp, regelverket (se 2.1 för definition). Ingen av eleverna nämner något i sina definitioner som kan tolkas som ett metaspråk.

5.1.2. Grupp B

Gruppen består av en manlig lärare, samt en årskurs tre på idrottsprogrammet med 18 elever. Läraren beskriver begreppet grammatik som ett ”hjälpmedel att förklara ett språks uppbyggnad”, medan elevernas vanligast förekommande definition är böjningsformer. De definitioner som följer därpå är: ordklasser, regler och stavelser. Ett fåtal av eleverna nämner språkkunskap, en mer abstrakt definition, och ”att stava och tala rätt”.

I denna grupp talar både läraren och majoriteten av eleverna om själva regelverket, men, läraren ser även grammatiken som ett praktiskt hjälpmedel. Det enda som skulle kunna tolkas som den inre grammatiken är definitionen av grammatik som språkkunskap, med betoning på kunskap.

5.1.3. Grupp C

Gruppen innefattar en kvinnlig lärare, samt en årskurs ett på fordonsprogrammet med tio elever. Läraren ger följande definition av begreppet grammatik: ”ordklasser, satsdelar, meningsbyggnad. Hur språket är uppbyggt eller ska byggas”. De flesta av eleverna i denna grupp definierar grammatik som svåra ord, böjningsformer och skrivande. Eleverna nämner även meningsbyggnad, ”[d]et svenska språket”, regler och ordklasser.

I denna grupp talar läraren och eleverna om samma sak, det vill säga, det yttre regelverket. Här finns inga svar som tyder på tankar om den inre grammatiken.

5.1.4. Grupp D

Gruppen består av en kvinnlig lärare, samt en årskurs tre på handels- och administrationsprogrammet med 26 elever. Läraren anser grammatik vara: ”satsdelar, ordklasser, förstå

---

¹ *Metaspråk* det språk man använder när man talar om språkliga företeelser. (Bonniers svenska ordbok 1998, s.358)

texters uppbyggnad”. De vanligast förekommande definitionerna bland eleverna är att grammatik är ordklasser samt att stava och skriva rätt, och därefter följer satsdelar och böjningsformer. I denna grupp benämner även några av eleverna grammatik som; ”problem” och ”tråkigt”, samt att en elev talar om förståelse av språket som en definition.

I denna grupp överensstämmer lärarens och elevernas definition i stort, att det är regelverket som avses. Här hittas inget som direkt hänvisar till den inre grammatiken, men den definition som talar om förståelse kan tolkas mer som en inre förmåga än ett yttre regelverk.

5.1.5. Grupp E

Gruppen består av en kvinnlig lärare, samt en årskurs två på omvårdnadsprogrammet med 15 elever. Läraren definierar grammatik som ”[s]pråkkänsla, den inneboende grammatiken”, medan de flesta av eleverna anser att grammatik är stavning och böjningsformer.

Det framgår tydligt att lärarens och elevernas definitioner går isär. Läraren avser den inre grammatiken, den omedvetna kunskap alla har (se 2.1 definitionen), medan eleverna däremot talar om formen, med andra ord regelverket.

5.1.6. Grupp F

Gruppen består av en kvinnlig lärare, samt en årskurs två på industriprogrammet med sex elever. För läraren i denna grupp är begreppet grammatik ”[d]en inbyggda grammatiken som gör att vi omedvetet vet hur vi skall förmedla vårt budskap”. Eleverna ger inga direkta definitioner utan bara kommentarer som ”tråkigt”, ”noll”, ”mycket skriv och slit” och ”något man gör på svenskalektionerna”.

Lärarens definition av begreppet är den omedvetna kunskap alla har i sig. Eleverna däremot definierar inte begreppet alls, men kopplar det till praktiskt arbete och till ämnet svenska. Här skiljer sig deras åsikter åt.

5.1.7. Grupp G

Gruppen består av en manlig lärare, samt en årskurs ett på IT-mediaprogrammet med 19 elever. På frågan om vad begreppet grammatik innebär svarade läraren: ”Språkriktighet såväl praktisk som teoretisk”. Den övervägande delen av eleverna svarar att grammatik är regler och tråkiga lektioner. Två elever talar om grammatik som viktigt och att det är utbildning och ett måste. Här är läraren och eleverna överens om att grammatik innebär det yttre regelverket, och ett viktigt sådant.

5.1.8. Grupp H

Gruppen består av en manlig lärare, samt en årskurs ett på samhällsprogrammet med 17 elever. För läraren innebär begreppet grammatik ”[r]egler för språkets struktur”, medan den

vanligast förekommande definitionen av grammatik för eleverna är; att tala och skriva korrekt/bättre. De därefter vanligaste definitionerna är att det är viktig kunskap, ordklasser och meningsbyggnad. Fyra av eleverna talar om grammatik som något onödigt, tråkigt och med bara en ”suck”. En elev anser grammatik vara; ”ett sätt för läraren att tortera sina elever”. Både lärare och elever talar här om strukturen och regelverket, även om eleverna inte direkt talar om reglerna. Vad de talar om är ett korrekt sätt att tala och skriva, det vill säga, enligt normer och regler.

5.1.9. Sammanfattande analys av begreppet grammatik

I tre av grupperna, A, E och F talar lärarna om ”ett metaspråk”, den ”inbyggda” eller ”inneboende” grammatiken, medan eleverna i dessa grupper avser de mer konkreta delarna av grammatiken, regelverket och det praktiska arbetet. I de övriga fem grupperna, B, C, D, G och H däremot, är både lärare och elever i stort överens om att grammatik innebär regelverket, den yttre grammatiken. Två av de åtta lärarna har i sina definitioner talat om den ”inneboende”, den ”inbyggda” grammatiken, vilket direkt kan kopplas till den inre grammatiken.

5.2. Behöver man lära sig grammatik?

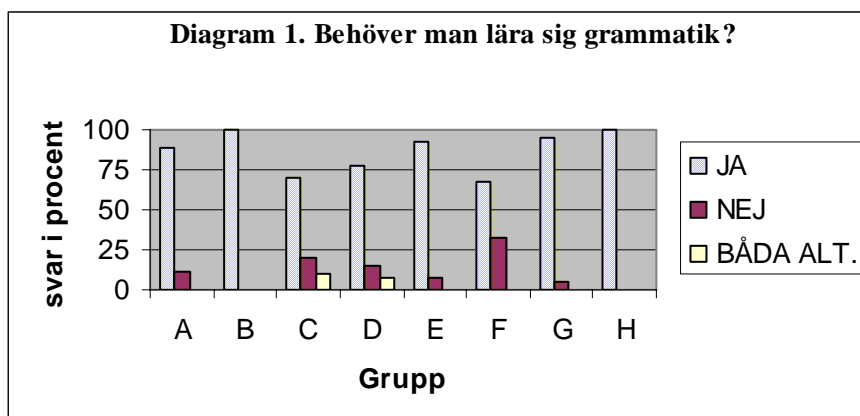
I problempreciseringen ställdes frågan: Anser svensklärarna att eleverna behöver lära sig grammatik och hur motiverar lärarna sina svar? Anser eleverna att man behöver lära sig grammatik och hur motiverar de detta? I nedanstående tabell redovisas lärar- och elevsvar beträffande om man behöver lära sig grammatik.

Tabell 1. Svar på om lärare anser att eleverna behöver lära sig grammatik och om eleverna anser att man behöver lära sig grammatik.

Svarsalternativ:	Ja	Nej	Båda	Totalt antal svar
Antal lärarsvar	7 (grupp A,B,C,D,E,G,H)	1 (grupp F)		8
Antal elevsvar	106	11	3	120

Resultaten visar att en övervägande majoritet både bland lärare och elever anser att man behöver lära sig grammatik, dock anser elva av 120 elever, och en av åtta lärare, att man inte behöver lära sig grammatik.

Nedanstående diagram visar fördelningen av ja- respektive nej-svar på frågan: Behöver man lära sig grammatik? Svaren är fördelade per elevgrupp och anges i procent för att ge möjlighet till jämförelse.

Diagrammet visar tydligt att majoriteten av eleverna anser att de behöver lära sig grammatik. Den grupp med flest elever, procentuellt sett, som svarat ”nej” på frågan om man behöver lära sig grammatik, är den grupp (F) vars lärare också har svarat ”nej”(se tabell 1). Denna grupp består dock endast av sex elever, varav fyra svarat ja på frågan.

5.2.1. Lärarnas motiveringar

Lärarna motiverar sina svar om grammatik med kommentarer som:

- ”Det behövs som ett metaspråk”
- ”De bör ju veta normerna”
- ”lättare att förklara fel i löpande text om eleverna har grundläggande kunskap om grammatiska begrepp”
- ”för att kunna uttrycka sig bättre i skriftliga sammanhang”

Läraren som inte anser att eleverna behöver lära sig grammatik motiverade detta med: ”Att lära ut den utan att kunna motivera.” Lärarnas motiveringar (se bilaga 5), visar att det är regelverket, den yttre grammatiken, som lärarna anser att eleverna är i behov av. Lärarna talar om normer och grundläggande kunskap och att eleverna ska förbättra sin skriftliga förmåga .

5.2.2. Elevernas motiveringar

Elevernas motiveringar (se bilaga 4) till sina svar är av olika karaktär. Författarna har tolkat och delat in svaren i olika kategorier efter innehåll. Resultaten redovisas kategorivis i följande tabell.

Tabell 2. Elevmotiveringar kategorivis.

Kategori	Framtiden	Förståelse, kommunikation	Korrekt språkbruk	Kunskapsgrund/ Regelverk	Övrigt	Totalt antal svar:
Antal:	15	11	25	39	11	101

Det framgår tydligt att flest elever anser att kunskap om regelverket och ett korrekt språkbruk är det viktigaste. Ett mindre antal av eleverna anser att det framtida behovet, förståelsen och kommunikationen är viktigast. Elevernas motiveringar överensstämmer med lärarnas, som också poängterar regelverket och grundläggande kunskap.

5.3. Arbetsätt

I problempreciseringen ställdes frågan: Hur beskriver gymnasielärarna att de arbetar med grammatik i skolan och hur motiverar de valet av arbetsätt? Hur beskriver gymnasieeleverna att de arbetar med grammatik i skolan? Har lärare och elever samma uppfattning om hur de arbetar med grammatik? För att utreda detta ställdes i enkäterna frågan: Hur arbetar ni eller har arbetat med grammatik i skolan? (se bilaga 1 och 2). Svartalternativen är enligt nedanstående lista och redovisas gruppvis i tabell 3.

- A Perioder med grammatikundervisning
- B Invävt i undervisningen, d.v.s. som återkommande moment/bitar.
- C Läraren tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras.
- D Inte alls.
- E Andra arbetsätt, d.v.s.

För att redovisa vilka arbetsätt som elever och lärare har beskrivit att de arbetar enligt visas förekomsten av varje svartalternativ i tabellform. Nedanstående tabell visar hur ofta de olika svartalternativen förekommer i elevernas svar, både som separata svar och i olika kombinationer, och dessa jämförs med lärarens beskrivning.

Tabell 3. Elevsvar kontra lärarsvar redovisat gruppvis.

Svar.	Gr.A	Gr.B	Gr.C	Gr.D	Gr.E	Gr.F	Gr.G	Gr.H
A (perioder)	7	15	8	21	7	1	7	10
B (invävt)	9	9	6	7	7	1	12	7
C (vid behov)	6	8	6	8	7	1	8	9
D (inte alls)		1			1	1		
E (annat)		1	1	2		2		1
Lärarsvar	A,B	A,B,C	B,C,E	A,B,C	A,B,C	C	B,C	C

- I grupp A anger läraren att de arbetar i perioder och har grammatiken invävd. De flesta elever anger att grammatiken vävs in i undervisningen, men även att de har den i perioder. Eleverna anser även att grammatik förklaras vid behov, vilket läraren inte säger sig göra alls.
- I grupp B anger läraren att de arbetar i perioder med grammatik, väver in den och läraren tar upp begrepp som behöver förklaras. Eleverna har angett alternativ som i stort överensstämmer med lärarens, men dock uppger någon elev att de inte har grammatik alls eller att de arbetar på annat sätt.
- I grupp C anger läraren att de har grammatiken invävd, tar upp de begrepp som behöver förklaras och genom andra arbetssätt, som till exempel litteraturläsning och skapande av egna texter. Eleverna har uppmärksammat att de har grammatiken både invävd och efter behov, dock uppfattar relativt många att de har perioder med grammatik, vilket läraren inte har angett alls.
- I grupp D anger läraren att de arbetar i perioder, med grammatiken invävd och genom att ta upp begrepp som behöver förklaras. Eleverna är överens med läraren om vilka arbetssätt som förekommer (A, B och C). Dock har alternativ A flest anhängare. Två har angett att de arbetar på annat sätt.
- I grupp E säger läraren att de i perioder, med grammatiken invävd och genom att ta upp begrepp som behöver förklaras. Eleverna anger att de arbetar enligt de arbetssätt som läraren har angett (A, B och C). Fördelningen mellan alternativen är jämn. En anger dock att de inte arbetar med grammatik alls.
- I grupp F säger läraren att hon bara tar upp de begrepp som behöver förklaras. Endast en elev är av samma uppfattning som läraren, dvs. att begrepp tas upp efter behov. I denna grupp har läraren angett att hon inte anser eleverna behöva grammatik överhuvudtaget (se bilaga 3). Resten av eleverna har angett helt olika alternativ.
- I grupp G anger läraren att de har grammatiken invävd och tar upp de begrepp som behöver förklaras. De flesta elever har valt alternativ B. Det är relativt jämnt fördelat på A och C. Sju av eleverna angett att de har perioder med grammatik, vilket inte läraren har med alls.
- I grupp H anger läraren att de tar upp de begrepp som behöver förklaras. Elevernas svar är relativt jämnt fördelade över alternativen A till C. Tio av eleverna säger att de har perioder med grammatik, något som läraren inte har uppgett.

De vanligast förekommande svarsalternativen bland elevsvaren är A (perioder), B (invävt) och C (vid behov). Bland lärarsvaren är det vanligast förekommande svaret alternativ C, att de tar upp grammatiken vid behov. Därefter följer alternativ B, och sist alternativ A.

5.3.1. Sammanfattning av lärarsvar

På frågan om hur de arbetar med grammatik i skolan svarade fyra av åtta lärare, grupp B, D, E och G, att de kombinerar grammatik i perioder med att väva in det i undervisningen och att ta upp de begrepp som behöver förklaras, vilket avgörs av läraren. Två av de återstående fyra lärarna, grupp F och H, tar endast upp de grammatikbegrepp som behövs förklaras. En av de åtta lärarna, grupp A, har valt att väva in grammatik i undervisningen och att arbeta i perioder. Den återstående läraren i grupp C, tar upp de begrepp som behöver förklaras, men väver även in grammatiken i undervisningen (se bilaga 5). Detta visar att 50 % av lärarna använder perioder med grammatikundervisning som arbetssätt, i kombination med annat.

5.3.2. Lärarnas val av arbetssätt

I enkäten (bilaga 2) gavs lärarna möjlighet att motivera och kommentera sitt val av arbetssätt. Läraren i grupp E uppgav att hon arbetade enligt alternativ A, B och C (arbeta periodvis, väva in grammatiken samt ta upp begrepp som behöver förklaras), ansåg att dessa arbetssätt var ett resultat av en anpassning till elevernas behov. Grupp D:s lärare ansåg att eleverna påpekat i utvärderingarna att de var nöjda med hur de arbetade och att hon därför valt dessa arbetssätt. Att "teoretisk grammatikundervisning har väldigt dålig karma" angav läraren i grupp G som skäl till varför han arbetade enligt alternativ A, B och C.

Läraren i grupp A betonade elevernas förståelse av användandet av språket och av att väva in det i den praktiska undervisningen. Grupp C:s lärare ansåg att det var viktigt att levandegöra språket genom studier av texter och eget skrivarbete. För läraren i grupp F var grammatik viktigt endast om eleverna behövde "se språkets beståndsdelar", vilket var sällan. Att eleverna inte skulle bli uttråkade angav läraren för grupp H som anledning till varför han valt alternativ C, att ta upp begrepp när det behövdes. Läraren i grupp B motiverade inte sitt val av arbetssätt.

Lärarnas motiveringar visar att de i viss mån tar hänsyn till elevernas behov och åsikter vid planering av undervisningen.

5.3.3. Elevernas önskemål om arbetssätt

Eleverna gavs i enkäten möjlighet att uttrycka önskemål om hur de skulle vilja arbeta med grammatik i skolan. Frågan löd: Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Deras önskemål redovisas i följande tabell.

Tabell 4. Elevönskemål om arbetssätt.

Kommentar	Antal svar	Antal svar i %
Vet ej	22	18,3
Som vi gör/bra som det är	21	17,5
Övrigt	14	11,7
Roliga(re) övningar	12	10,0
Invävt	7	5,8
Så lite som möjligt/mindre	5	4,2
Genomgång	4	3,3
Lite åt gången	4	3,3
I text	4	3,3
I perioder	3	2,5
Film	3	2,5
Grammatikhäften/stenciler/uppgifter	2	1,7
Diskutera	2	1,7
Som läxor	1	0,8
Repetition	1	0,8
I sång och musik	1	0,8
Mer tid	1	0,8
Totalt antal kommentarer:	107	
Inga kommentarer:	13	11,0
Antal elever totalt:	120	100

Här visas att 18,3 % av eleverna inte har några förslag eller önskemål om hur deras undervisning ska utformas. 11 % av eleverna har däremot inte alls svarat på frågan, vilket kan tolkas som att de saknar önskemål. 17,5 % av de tillfrågade uppger sig vara nöjda med hur de arbetar. I gruppen övrigt, som har 11,7 %, ingår de elever som säger sig vara likgiltiga, eller inte alls vilja arbeta med grammatik, samt de svar som inte passar in i någon annan kategori. Roligare övningar efterfrågades av 10 % och 5,8 % vill ha grammatiken invävd i undervisningen. Förslag såsom; ”genomgångar”, ”lite åt gången” och ”i text” hamnar på vardera 3,3 %.

6. Diskussion

Syftet med denna studie är framför allt att undersöka hur grammatiken behandlas på gymnasieskolorna, och lärares och elevers inställning till grammatik eftersom människors åsikter och tankar i mångt och mycket präglar hur de handlar, och detta gäller såväl lärare som elever. Syftet är också att ta reda på om eleverna anser att de behöver lära sig grammatik, varför, och i så fall hur de skulle vilja göra detta. I enlighet med *Lpf 94* ska eleverna få möjlighet att påverka hur undervisningen sker. Hänsyn ska tas till elevernas förutsättningar, olika behov och den kunskapsnivå de befinner sig på (*Lpf 94*, s.4,11,14). Undervisningen ska således individualiseras.

6.1. Begreppsuppfattning

Den första frågeställningen i denna studie lyder: Vad innebär begreppet grammatik för svensklärare på gymnasiet och deras elever? Har de samma uppfattning om vad begreppet innefattar? Det är viktigt att reda ut vad begreppet innebär för lärare och elever, för att klargöra om de talar om samma sak. Avser de den inre eller den yttre grammatiken? Vem talar om vilket begrepp? De som avser den yttre grammatiken, syftar de på den deskriptiva eller preskriptiva sidan av grammatiken?

Resultaten av enkäten visar att majoriteten av grupperna, det vill säga lärare med respektive elevgrupp, är överens inbördes om att begreppet grammatik innebär regelverket, den yttre grammatiken. Ett stort antal av elevdefinitioner beskriver den preskriptiva, föreskrivande grammatiken och överensstämmer med hur grammatik definieras av Jörgensen & Svensson (1987, s.9). En av lärarna formulerar den föreskrivande sidan av grammatiken som ”språkriktighet såväl praktisk som teoretisk” (se 5.1.7). Många av eleverna är ytterst medvetna om att det finns ”rätt” och ”fel” sätt att tala och skriva. För att hjälpa eleverna att förklara och strukturera denna medvetenhet, behövs ”regler för hur ett språks ord böjs och kombineras till ordgrupper och satser” (Teleman, ne.se), det vill säga, ett regelverk, med vars hjälp de kan utveckla sitt eget vetande, internalisera den kunskap de tillgodogjort sig (*Kursplaner och betygskriterier* 2001, s.69).

Den deskriptiva, beskrivande sidan av grammatiken, som också benämns som ”läran om språkets byggnad” (*Bra Böckers Lexikon*, 1985, s. 321) beskrivs av eleverna som ”[h]ur man bygger en mening” och ” [h]ur språket används”. Denna definition använder även en lärare, när hon benämner grammatiken som ”hur språket är uppbyggt” (se 5.2.3). Styrdokumenten föreskriver att eleverna ska ha ingående kännedom om språket (*Lpf 94*, 1994, s.3). Eleverna definierar begreppet grammatik, med hur de ska använda språket och bygga meningar. För att göra detta behöver de instruktioner, teoretisk kunskap, vilket de enligt *Kursplanen för svenska A* ska få.

Det finns dock lärare i denna studie som har en annan definition av begreppet grammatik, än vad deras respektive elevgrupp har. Två av dem talar, i motsats till eleverna som talar om regelverket, om den omedvetna kunskap som alla tillägnar sig genom att tala och kommunicera (Jörgensen & Svensson, 1987, s.9). Dessa lärare talar inte om grammatik som kunskap som eleverna ska lära in, utan om något som de redan har. Barn har redan från tidig ålder en instinktiv kunskap om att ”*varje sak har ett eget namn*” (Vygotskij 2001, s.119), dock utan att behärska själva begreppet substantiv. När barnen blir elever kan de redan formulera sig i tal. De behöver inte tänka efter för att använda rätt grammatisk form, utan

detta kommer automatiskt. De kan, på en basal nivå, sätta ihop korrekta meningar och göra sig förstådda. Eftersom de har den "egentliga grammatiken" i sig, vet de i vilken ordning de ska placera subjekt och predikat utan att behöva tänka. Två av lärarna delar här Vygotskijs (2001) uppfattning om att i detta sammanhang är grammatikundervisning "en onödig sysselsättning" (s.323), eftersom de inte lär sig något nytt.

Sammanfattningsvis är det uppenbart att flertalet av respondenterna syftar på det yttre systemet, det vill säga, regelverket, när de talar om begreppet grammatik, även om inte riktigt alla delar denna åsikt. Två lärare uttalar en stark uppfattning om grammatik som inbyggd, omedveten kunskap

6.2. Behöver man lära sig grammatik?

Den andra frågeställningen lyder: Anser svensklärarna att eleverna behöver lära sig grammatik och hur motiverar lärarna sina svar? Anser eleverna att man behöver lära sig grammatik och hur motiverar de detta? Resultatet visar tydligt att majoriteten av lärare och elever anser att man behöver lära sig grammatik, oberoende av hur de har definierat själva begreppet (se 5.3 tabell 1). Det är inga stora skillnader mellan de olika studieinriktningarna avseende elevernas åsikter om de behöver lära sig grammatik.

6.2.1. Lärarmotiveringar

Den lärare som svarade nej på om eleverna behöver lära sig grammatik är en av de lärare som talar om den inre grammatiken. Här kan lärarens inställning bero på att hon anser att eleverna redan behärskar grammatiken, att de "omedvetet vet hur [de] skall förmedla sitt budskap" (se bilaga 3). Läraren motiverar sitt svar med att hon inte vill "lära ut den utan att kunna motivera" (se 5.3.1). Detta kan tolkas som att läraren inte kan motivera varför eleverna ska lära sig grammatik trots att det i *Kursplanen för svenska A* anges att eleverna ska få en teoretisk kunskap. Läraren uppger dock att hon tar upp grammatikbegrepp vid behov och i och med detta tillgodoser hon ändå elevernas behov av grammatik. En trolig orsak kan vara att läraren har anpassat undervisningen till vad hon anser att eleverna i denna industriklass behöver, och detta är i enlighet med vad det står i *Lpf 94* under rubriken "En likvärdig utbildning" (1994, s.4) och i detta avseende uppfyller läraren kraven i styrdokumentet.

Läraren anser att eleverna inte behöver lära sig grammatik men denna inställning har inte "smittat av sig" på eleverna, eftersom fyra av de sex eleverna anser att man behöver lära sig grammatik. (se 5.3, diagram 1). Noteras bör att ingen av dessa elever har närmare definierat grammatikbegreppet (se bilaga 3). Detta överensstämmer med Chomskys resonemang,

om att barn tillämpar dessa begrepp i tal och kommunikation utan att ha fått dem förklarade för sig (2002, s.23).

Den majoritet av lärare som anser att eleverna behöver lära sig grammatik lyfter i sina motiveringar fram normer och grundläggande kunskap (se bilaga 5), det vill säga, regelverket och teorin men också att eleverna ska bli bättre på att uttrycka sig i skrift, samt att tillämpa sina kunskaper praktiskt. Detta är i enlighet med styrdokumentet, som betonar språkets form, den teoretiska delen av språket (*Kursplaner och betygsriterier 2000*, s.32) och förmågan att omsätta de teoretiska kunskaperna i praktisk användning. Eleverna ska få ”fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet” (*Lpf 94* 1994, s.6). En förutsättning för att eleverna ska nå upp till målet och kunna tillämpa regelsystemet, är att de får ”teoretisk kunskap” vilket omnämns i *Kursplanen för svenska A*, och att de får öva sig praktiskt, för att kunna ta kunskapen till sig. Som ett ordspråk säger: Övning ger färdighet.

6.2.2. Elevmotiveringar

Eleverna i denna studie lägger störst vikt vid att kunna använda språket korrekt och att ha kunskap om regelverket (se 5.3.2 tabell 2). Det är dessa punkter som även lärarna och styrdokumentet betonar. En orsak till detta kan vara att eleverna har uppfattat dessa punkter som viktigast eftersom det är dessa som lärarna lyfter fram. De nationella proven är en betydelsefull beståndsdel av svenskursen för både lärare och elever. I riktlinjerna för bedömning av dessa prov betonas också de grundläggande språkreglerna och synsättet på språket som ett redskap för kommunikation (Skolverket.se). Eleverna är följaktligen till största delen positiva till grammatik i skolan, och de är medvetna om dess betydelse. Det är tydligt att de som gymnasieelever har kommit ytterligare en bit på väg från det motstånd Sundell anser att eleverna i grundskolan har mot grammatik (*Språkboken* 2001, s.43). Elevernas motiveringar tyder på att de har uppnått den intellektuella mognad som krävs för att de ska kunna ta grammatiken till sig (s.43). Eleverna har i gymnasiet uppnått denna mognad, och har förmåga att tänka i abstrakta begrepp och koppla den teoretiska kunskapen till det egna språket (Vygotskij 2001, s. 239). Att denna förmåga kommer relativt sent, torde vara ett skäl till att avvakta med grammatik i skolan tills eleverna har större möjlighet att ta den till sig. Svårigheter kan uppstå med att förklara abstrakta begrepp i ett alltför tidigt skede, eftersom barn intellektuellt sett mognar vid olika tidpunkter. Det kan vara svårt att avgöra när var individ är mottaglig för mer abstrakt och teoretisk grammatik.

Sammanfattningsvis kan konstateras att lärarna generellt arbetar utifrån styrdokumentet, som säger att teoretisk kunskap om språket ska vara en del av undervisningen. Även eleverna

anser grammatik vara viktigt, eftersom de vill kunna använda sitt språk på ett korrekt sätt, och för att göra detta behöver de tillgång till regelverket.

6.3. Hur beskriver lärare och elever att de arbetar med grammatik?

Den tredje frågeställningen lyder: Hur beskriver gymnasielärarna att de arbetar med grammatik i skolan och hur motiverar de valet av arbetssätt? Hur beskriver gymnasieeleverna att de arbetar med grammatik i skolan? Har lärare och elever samma uppfattning om hur arbetet med grammatik sker?

Resultaten visar att beskrivningarna av arbetet med grammatik i stort överensstämmer. På vissa punkter skiljer sig dock deras beskrivningar åt. Detta väcker då frågan om lärare och elever talar om samma sak, när det kommer till hur de arbetar. Vad anser de egentligen arbete med grammatik vara? Var överensstämmer elevers och lärares beskrivningar beträffande hur de arbetar med grammatik?

6.3.1. Vad säger eleverna?

Ur tabell 3 (se 5.4) kan utläsas vilka arbetssätt som de faktiskt är överens om, men även vilka som inte stämmer alls. Det vanligast förekommande svaret är alternativ A (grammatik i perioder). I fem av grupperna, A, C, F, G och H upplever sig eleverna ha ett arbetssätt som lärarna inte uppger sig arbeta efter. I grupperna C, G och H har relativt många elever sagt att de har grammatik i perioder, medan deras lärare säger sig inte använda detta arbetssätt. Det som eleverna uppfattar som arbete i perioder, *kan* vara de tillfällen när lärarna tar upp och har genomgångar med de begrepp som eleverna har problem med, som till exempel vid bearbetning av texter. Har eleverna i gruppen problem med många begrepp, kan det bli ett flertal genomgångar, som kan uppfattas som perioder med grammatik. En förklaring till elevernas uppfattning om att de har koncentrerad grammatikundervisning i perioder, kan vara att eleverna med hjälp av skriftspråket och grammatiken "bli[r] medvet[na] om vad de [] gör" (Vygotskij 2001, s. 322), att de faktiskt arbetar med grammatik och med språket. Denna medvetenhet bidrar till elevernas språkutveckling. Om arbetet med grammatik sker på det ena eller det andra sättet tycks inte spela någon roll eftersom eleverna ändå uppfattar det som att de har grammatik. Teleman (1991) framhåller inte det ena före det andra, men, "rätt bedriven grammatikundervisning kan öppna elevers ögon för språkets uttryckssida" (s.120), det kan synliggöra språket och göra eleverna medvetna om det.

6.3.2. Vad säger lärarna?

Det svarsalternativ som förekommer i sju av åtta lärarsvar är alternativ C (vid behov). Lärarna har inte närmare i sina motiveringar specificerat vad de anser eleverna vara i behov av, men,

detta kan variera beroende på var den enskilde eleven befinner sig i sin kunskapsutveckling. Behovet kan bestå både av att lärarna utgår ifrån det som de anser vara brister i elevernas texter, det som behöver förbättras, och att de lyfter fram det som eleverna redan kan, det vill säga det språk de redan har erövrat (Brodow m.fl. 2000, s.27). Detta betonas både i inledningen till kursplanerna för svenska under ”Ämnets karaktär och uppbyggnad” och i *Lpf 94* (s.11). Det ska tas hänsyn till elevernas förutsättningar och behov. Även om lärarna inte närmare specificerar elevernas behov, arbetar de enligt styrdokumentet.

Lärarna som tar upp grammatikbegrepp vid behov och integrerar grammatiken i undervisningen, sätter in grammatiken i ett sammanhang och får språket till ”en helhet” (Tornberg 2001, s.101). Detta kan jämföras med att lära sig köra bil, där alla moment är nödvändiga för att allt ska fungera. Man kan inte öva delarna/momenten var för sig, utan allt hör ihop. Det måste in i ett sammanhang för att bli en helhet (s.115).

6.4. Hur vill eleverna arbeta?

Den sista frågeställningen lyder; Hur vill eleverna arbeta med svensk grammatik? Närmare en femtedel av eleverna uttrycker inte något specifikt önskemål om arbetssätt, och nästan lika många anser att de arbetar på ett sätt som de är nöjda med. Även om det inte efterfrågades i enkäten angav en lärare att hon har utvärderat undervisningen och där eleverna i denna har angett att de är nöjda med hur de arbetar. De övriga lärarna har inte uppgett att de har haft utvärderingar, men detta behöver inte betyda att de inte har haft sådana. Läraren ska enligt *Lpf 94* (1994) se till att eleverna ”får ett verkligt inflytande på arbetssätt” (s.14). Vad detta inflytande i praktiken innebär är inte närmare specificerat här, men det är likafullt bara en lärare som nämner att hon har tillfrågat eleverna om deras åsikter, och anpassat sin undervisning efter detta.

Den tredje största gruppen i tabell 4 består av de elever som är likgiltiga inför grammatik, de som inte vill arbeta med den alls, och de som inte har svarat på frågan. Här ingår även de svar som inte passade in i någon annan kategori. Trots att dessa elever är likgiltiga inför hur de arbetar är majoriteten ense om att de behöver grammatik. ”Renlärig teoretisk grammatikundervisning har väldigt dålig karma” är en lärares motivering till det valda arbetssättet (se bilaga 3). Denna ”dåliga karma” kan vara en förklaring till elevernas likgiltighet, till den tråkighetsstämpeln som grammatik har. En stor grupp av eleverna, en tiondel, uttrycker en önskan om roligare övningar, men specificerar sig inte närmare. Det torde dock innebära att de vill ha undervisningen mer varierad. Några av eleverna efterfrågar trots allt genomgångar med stenciler och grammatikhäften, (se tabell 4), med andra ord en mer traditionell ”deduktiv” undervisning (Tornberg 2000, s. 108). Ännu några vill diskutera

grammatik, (se tabell 4), det vill säga, en mer ”induktiv” (s.103) undervisning, där de själva resonerar sig fram och upptäcker regelverket. Här kan elevernas erfarenheter tillvaratas och leda till förbättrade språkkunskaper, det faktum utnyttjas att man lär i dialog och i kommunikation med andra (Dysthe 1996, s.63).

De mer kreativa förslagen från eleverna var grammatik i sång och musik och att använda sig av film. I styrdokumentet sägs det bland annat att läraren ska utgå från elevernas erfarenheter (*Lpf 94*, s.11). I detta fall är många elevers intresse för just musik och film ett gyllene tillfälle att tillvarata deras erfarenheter och kunskaper om film och musik, och samtidigt arbeta med grammatikens teoretiska grunder i ett estetiskt sammanhang, och eventuellt på ett som en elev uttryckte det ”roligare och mer lekfullt sätt” (se bilaga 3). Här kan eleverna ges möjlighet att själva skapa. ”I den bästa av alla tänkbara världar” (Voltaire 2004, s.108) kan detta vara det ultimata arbetssättet. Ett önskemål om den ultimata grammatikundervisningen är det bara en enda lärare som uttrycker när han önskar att ”föreställningen att grammatik är något svårt skulle försvinna!”(se bilaga 3). Om elevernas idéer och tankar om hur man kan arbeta tillvaratas kan denna föreställning på sikt försvinna.

6.5. Metoddiskussion

Trots att det inte gjordes något medvetet val av elevgrupper och därmed studieinriktningar blev resultatet ändå en relativt stor spridning av studieinriktningar.

De svårigheter som uppstod vid sammanställningen av enkätsvaren kunde ha undvikits genom en annan utformning av instruktionerna till en av frågorna. Respondenterna borde ha fått besked om att de skulle kryssa i enbart ett alternativ på fråga fyra, eftersom så inte gjordes blev följderna att respondenterna uppgav många alternativ. Detta ledde till att svaren blev svåra att bearbeta. Det gav dock intressanta och viktiga aspekter och resultat som troligen inte hade syntts med enbart ett alternativ.

Under bearbetningen upptäckte vi att formuleringen av fråga fyra kan ge upphov till frågor angående resultatens validitet, och detta bör därför nämnas. Fråga fyra lyder: Hur arbetar ni eller har arbetat med grammatik i skolan? Om eleverna tolkat denna fråga som om det i enkäten efterfrågades hur de arbetat med grammatik under sin tidigare skoltid, går det inte att jämföra deras svar med det svar som deras respektive lärare angett. Resultaten av den efterföljande frågan, fråga fem, visar dock att ett stort antal elever uppfattat frågan som gällande deras arbete här och nu, på gymnasiet där de studerar. Fråga fem lyder: Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Nästan en femtedel av eleverna påstår sig vara nöjda med hur de arbetar, och det är därför troligt att resten av eleverna har uppfattat frågan på samma

sätt. Kommentarer som; ” som vi gör” och ” bra som det är” (Se bilaga 3) visar tydligt att det är arbetssätten på gymnasiet som de talar om.

Utformningen av tabeller är en viktig detalj som skapade vissa svårigheter. De ska vara både läsarvänliga och samtidigt ha med relevant information. Detta är en tidsödande, men viktig del av processen, eftersom studiens metod är både kvalitativ och kvantitativ. Vid kategoriseringen av de öppna frågorna i enkäten uppstod en del svårigheter med att sätta in svaren i rätt kategori. Det utgicks ifrån innehållen i svaren vilket innebär att dessa till viss del har blivit tolkade av författarna för att möjliggöra bearbetning. Vissa specifika formuleringar i svaren ”försvinner” när de kategoriseras, men detta har troligen ingen påverkan på resultatet i stort.

6.6. Grammatiken i ett framtida perspektiv

I inledningen ställdes frågan om grammatikundervisningen i gymnasieskolan helt har tagits bort och vad detta får för konsekvenser för individ och samhälle. Resultaten visar att majoriteten av lärarna arbetar med grammatik i någon form, och att den således fortfarande finns kvar i gymnasieskolan, men i en annan form än den traditionella. Flertalet av lärarna i studien arbetar med grammatiken genom att ta upp grammatiska begrepp när de ser ett behov av detta. Detta osynliggör grammatiken eftersom den inte ligger i de traditionella blocken. Konsekvensen av detta arbetssätt kan bli att eleverna inte får en tillräcklig baskunskap, då det är bristerna i deras kunskaper som det läggs fokus på. De får inte möjligheter att vidareutveckla det de redan behärskar. Det arbetssätt där enbart elevernas brister lyfts fram, kan ur ett samhällsperspektiv vara en bidragande faktor till den försämring av elevernas språkfärdigheter, som omnämndes i Aftonbladets artikel (2006-03-31) gällande Skolverkets rapport.

Eftersom styrdokumentet klart uttrycker att teoretisk kunskap ska rymmas inom svenskämnet, men inte talar om hur detta ska ske, är det emellertid upp till var enskild lärare att i samarbete med eleverna finna sitt eget ultimata arbetssätt. Flertalet lärare och elever är positiva till grammatik, och anser att den är viktig för att kunna tillämpa språket på ett korrekt sätt. I stort är alla överens om att grammatikbegreppet innebär normer och regler för hur man använder språket. Inställningen och synsättet att grammatiken finns i alla som en omedveten, inre kunskap borde tas tillvara, och framhållas för eleverna. Lärare borde förmedla till eleverna att de redan har denna kunskap, men att det behövs sättas ord på den och teoretiseras. Detta skulle kunna innebära att den så kallade tråkighetsstämpeln försvann, och eleverna skulle få en mer positiv inställning till grammatiken och följaktligen till svenskundervisningen i skolan.

För lärare i svenska, skulle denna inställning till grammatik kunna innebära att de söker sig nya vägar och arbetssätt, både för att få eleverna med sig och för att tillvarata deras erfarenheter och kunskaper. Grammatiken bör inte vara ett självändamål i sig, utan den borde ses som ett steg på vägen mot att behärska språket, ett förberedande inför världen utanför skolan, inför framtiden.

6.7. Förslag till vidare studier

I denna studie har inte genusperspektivet tagits med beträffande hur de manliga eller de kvinnliga respondenterna förhåller sig till grammatikbegreppet, varför man behöver lära sig grammatik, hur undervisningen sker eller hur de vill arbeta. Detta kan vara en aspekt som kan vara av intresse och betydelse, och därmed ett uppslag till vidare forskning inom grammatikens område. Kan könsindelade grupper bättre tillgodose elevernas behov när det gäller svenska och grammatik? Har det någon betydelse om läraren är en kvinna eller man?

7. Sammanfattning

Syftet med denna studie var att bland svensklärare på gymnasiet och deras elever undersöka vad begreppet grammatik innebär, om man behöver lära sig grammatik, hur de arbetar med grammatik i skolan, samt hur eleverna vill arbeta. I forskningsbakgrunden till studien har redovisats olika definitioner av begreppet grammatik, vilket i denna studie innebär den yttre grammatiken, det vill säga regelverket och den inre grammatiken, kunskapen om modersmålet som alla tillägnar sig genom att lära sig tala. Vidare har i denna del redogjorts för vad kurs- och läroplaner säger om det svenska språket, och här har konstaterats att styrdokumentet förordar att eleverna ska få teoretisk kunskap om och förtrogenhet med språket. Vad dialogen och interaktionen har för betydelse för hur barnen/eleverna tillägnar sig grammatiken har beskrivits och även vilka olika synsätt som finns om grammatikundervisning i skolan.

I undersökningen har använts kvantitativ metod och resultaten har redovisats både i löpande text och i tabeller, och därefter analyserats. Resultaten visar att lärarna i studien i de flesta fall anser grammatik vara regelverket, den yttre grammatiken. Undersökningen visar att de arbetar enligt styrdokumentet, som säger att eleverna ska få teoretisk kunskap om språket.

Lärarna i studien arbetar dock på olika sätt, både genom perioder med grammatik och genom att ta upp de begrepp som behöver förklaras och genom att integrera grammatiken i undervisningen. Dessa båda sista alternativ kan vara förklaringen till att grammatiken blir osynliggjord för många. Studien visar även tydligt att de flesta elever är av samma åsikt som lärarna beträffande definitionen av grammatik, det vill säga regelverket, och att de vill ha grammatik i skolan. Elevernas motiveringar visar att det är tillgång till regelverket och

därmed möjligheter till ett korrekt språkbruk som de anser vara viktigast. De flesta av eleverna i studien är nöjda med hur de arbetar och en relativt stor del av dem har heller inte några förslag till hur de skulle vilja arbeta. Dock finns det från en del önskemål om att undervisningen skulle göras roligare. Faktum kvarstår att den största majoriteten av eleverna vill ha grammatik och inte anser den vara "en onödig sysselsättning" (Vygotskij 2001, s.323), utan viktig och bra att kunna inför framtiden.

Källförteckning

- Bonniers svenska ordbok* (1998). (7:e upplagan). Stockholm: Albert Bonniers Förlag AB.
ISBN 91-34-51965-3
- Bra Böckers Lexikon* (1985). (3:e upplagan, band 9). Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker.
- Brodow, Bengt, Nilsson, Nils-Erik & Sten-Olof Ullström (2000). *Retoriken kring grammatiken Didaktiska perspektiv på skolgrammatik*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01340-X
- Chomsky, Noam (2002). *Vår kunskap om det mänskliga språket*. Furulund: Alhambra. ISBN 91-88-992-31-4
- Denscombe, Martyn (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01280-2
- Dysthe, Olga. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-61631-7
- Hedström, Karl Erik (2001). "Grammatikinläring". I Skolverket. *Språkboken En antologi om språkundervisning och språkinläring*. Stockholm: Liber. ISBN 91-89314-47-6
- Jørgensen, Nils & Jan Svensson (1987). *Nusvensk Grammatik*. Malmö: Gleerups Utbildnings AB. ISBN 91-40-60727-5
- Kursplaner och betygskriterier* (2000). Skolverket. Stockholm: Fritzes. ISBN 91-38-31729-X
- Läroplan för de frivilliga skolformerna* (1994). Utbildningsdepartementet. Stockholm: Fritzes Förlag. ISBN 91-38-31737-0
- Smith, Neil. (1999). *Chomsky: Ideas and Ideals*. Cambridge: Cambridge University Press.
ISBN 0-512-47517-1.
- Språkboken En antologi om språkundervisning och språkinläring* (2001). Skolverket.
Stockholm: Liber. ISBN 91-89314-47-6.
- Sundell, Ingvor (2001). "Från kursplan till klassrum – några reflektioner". I Skolverkets *Språkboken En antologi om språkundervisning och språkinläring*. Stockholm: Liber.
ISBN 91-89314-47-6.
- Teleman, Ulf (1991) *Lära Svenska Om språkbruk och modersmålsundervisning*. Stockholm: Almqvist & Wiksen Förlag AB. ISBN 91-21-11396-3
- Teleman, Ulf (1997). *Grammatik på villovägar*. Stockholm: Almqvist & Wiksen Förlag AB.
ISBN 91-21-11951-1
- Tornberg, Ulrika (2000). *Språkdiraktik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB. ISBN 91-40-63513-9

Voltaire, François (2004). *Candide*. I Breitholtz, Lennart (red) *Litteraturens Klassiker Tre 1700-tals Romaner Voltaire Diderot Goethe*. Stockholm: Norstedts Förlag. ISBN 01-7263-359-X

Vygotskij, Lev (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB. ISBN 91-717-3143-1

Yule, George (1996). *The study of language*. Cambridge: Cambridge University Press. 2: a upplagan. ISBN 0-521-56851-X

Internetkällor.

Abrahamsson, Karin (2006). ”Unga bra förberedda för jobb – men inte studier” i *Aftonbladet*. Publicerat den 2006-03-31. Hämtat från <<http://www.aftonbladet.se/vss/debatt/story/0,2789,870640,00html>> Hämtat den 17 april 2007.

Allmänna riktlinjer för bedömning av de nationella proven (2000) Skolverket. Hämtat från <<http://www.nordiska.uu.se/natprov/gymnasiet/bedomninggy/bedomnskrivgy.pdf>> Hämtat den 16 maj 2007.

Gjelstrup, Anne (2006). ”Journalister förslappar vår svenska” i *Aftonbladet*. Publicerat den 2006-08-13. Hämtat från <<http://www.aftonbladet.se/vss/val2006/story/0,2789,801657,00.html>> Hämtat den 17 april 2007.

Kursplaner och betygskriterier (2000), Skolverket. Hämtat från <<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0607&infotyp=23&skolform=11&id=3890&extraId=2087>> hämtat den 7 juni 2007

Kursplan svenska A (2000). Skolverket Hämtat från <<http://www3.skolverket.se/hi03/front.aspx?sprak=SV&ar=0607&infotyp=5&skolform=21&id=3205%extraId=>>> Hämtat den 23 april 2007.

Teleman, Ulf ”Grammatik” hämtat från <http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=184854> hämtat 20 februari 2007.

Enkät (elev)

1.

Flicka Pojke Årskurs Program

2.

Vad innebär begreppet grammatik för dig? (gäller svensk grammatik)

.....

3. Anser du att man behöver lära sig grammatik?

Ja Nej

Motivera ditt svar. ....

.....

4. Hur arbetar ni eller har arbetat med grammatik i skolan?

☐	A	Perioder med grammatikundervisning
☐	B	Invävt i undervisningen, d.v.s. som återkommande moment/bitar.
☐	C	Läraren tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras.
☐	D	Inte alls.
☐	E	Andra arbetssätt, d.v.s.

.....

.....

5. Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel.

.....

.....

.....

Enkät (lärare)

1.

Kvinna Man Ålder Antal undervisningsår i svenska

2. Vad innebär begreppet grammatik för dig? (gäller svensk grammatik)

.....

3. Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Ja Nej

Motivera ditt svar. ....

.....

.....

4. Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

☐	A	Perioder med grammatikundervisning
☐	B	Invävt i undervisningen, d.v.s. som återkommande moment.
☐	C	Du tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras.
☐	D	Inte alls.
☐	E	Andra arbetssätt, d.v.s.

.....

.....

5. Varför har du valt detta arbetssätt?

.....

.....

.....

6. Har du andra tankar och idéer om den optimala grammatikundervisningen, i så fall vilka?

.....

.....

.....

Sammanställning av enkät lärare kontra elever.

Grupp/Enkätsats A

Lärare: Man, 31 år med 2 undervisningsår.

Klassen (9 st, varav fyra pojkar och fem flickor): 3:a på idrottsprogrammet.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: Ett metaspråk som beskriver hur vi faktiskt använder vårt språk.

Elevsvar:

Flicka:

böjer ord och dylikt

Språkets grund och uppbyggnad

Hur språket är uppbyggt

Hur språket är uppbyggt

Språkets grund och uppbyggnad

Pojke:

Sätta samman ord

Underbart roliga lektioner

Språkets uppbyggnad

Ingen kommentar

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. Det behövs som ett metaspråk. Dock är det nog diskutabelt huruvida det med nödvändighet skapar en betydligt bättre språkkänsla, men det tyder nog på att det ändå gör det i viss utsträckning.

Elevsvar: Ja = 8 st. Nej=1 st.

Motivering flickor:

Om man ska bli något där man skriver
För att få ett förståeligt språk, krävs
struktur och regler.

Man måste för att kunna skriva

Kanske inte alla små detaljer men de
stora grupperna är viktigt

Det är en grund för att kunna använda
språket korrekt och kunna göra sig
förstådd

Motivering pojkar:

Annars är alla utbildade.

Vi måste ha ett fungerande språk

Finare språk

Har man inte lärt sig grammatik nu, lär
man sig inte det nu.

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: Både perioder med grammatikundervisning och invävt i undervisningen.

Elevsvar En elev har valt samma alternativ som läraren.

Sex elever har valt alternativ A-C.

Två elever har valt alternativ B.

Fråga 5 (lärarenkät): Därför att elever har nytta av att kunna grammatiska begrepp för att förstå hur de använder sitt språk. Att väva in det leder till fortlöpande konkret användning

Fråga 6: (lärarenkät) Läraren har inte sagt sig vilja arbeta på annat sätt.

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel

Elevsvar:

Flicka:

Det går bra

Mer invävt i det andra arbetet. Men självklart bör man ha specifik undervisning på de svåra delarna.

Övningsstenciler-exempel-enkla

Mer invävt i de andra delarna så undervisningen blir mer varierad

Pojke:

Som vanligt

I sång och musik

?

Som B (invävt)

I korta perioder. Gör det roligare för att väcka elevernas intresse.

Grupp/Enkätsats B

Lärare: Man, 60 år med 24 undervisningsår.

Klassen (18 st varav åtta flickor och tio pojkar): 3:a på idrottsprogrammet.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: hjälpmedel att förklara ett språks uppbyggnad

Elevsvar:

Flicka:

språkkunskap

olika böjningsformer, ordklasser mm

grammatik är substantiv, objektiv mm

hur man bygger en korrekt mening

verb, substantiv, adjektiv ord

verb, substantiv, plural mm

regler för vad som är rätt eller fel inom språket

mycket att tänka på

Pojke:

Språkregler

Meningsbyggnad stavelser, böjningar mm

tråkigt

böjningar stavelser

stavelser, böjningar

stavelser börjningar, meningar, satser regler inom det svenska skriftspråket

att stavs och tala/prata rätt

Att böja ord rätt så man fattar

Regler för hur man använder språket

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. Ingen kommentar

Elevsvar: Ja = 18 st. Nej=inga

Motivering flickor:

Annars kan man inte lära sig hur ett språk fungerar

För att kunna skriva en grammatiskt rätt text. Bra att ha senare i livet

Det är viktigt för det svenska språket

Annars vet man inte hur man bygger upp korrekta meningar och skriva en bra text

Annars vet man ju inte att "hoppa" är något man gör

Ja, det är roligare än svenska C mer grammatik

Annars kan språket skrivas på helt olika sätt av alla då kommer ingen att förstå

Annars hade alla pratat som blattar

Motivering pojkar:

Man lär sig hur språket ska vara uppbyggt tex ett hund

Viktigt så att alla använder samma skrivspråk

Så man kan skriva "stave"

Kan vara bra när man ska skriva

För att det ska låta vettigt

För att kunna förstå språket och prata bra

(svårtydbar kommentar)

annars pratar man som en get/pratar
bra om man ska kunna skriva
annars använder man språket fel

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: Både perioder med grammatikundervisning och invävt i undervisningen och läraren tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras.

Lärarens motivering: hjälpmedel att förklara ett språks uppbyggnad.

Elevsvar Två elever har svarat samma som läraren; alt A-C

Två elever har svarat B och C

Tre elever har svarat A och C

Sex elever har svarat A

Tre elever har svarat A och B

En elev har svarat B

En elev har svarat A-E

Fråga 5 (lärarenkät) Ingen kommentar.

Fråga 6: (lärarenkät) Ingen kommentar

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel

Elevsvar:

Flicka:

Det har varit bra som läxor tycker jag.

Man lär sig genom läxor.

Perioder. Då man kan ta vissa saker i taget.

Som vi har gjort

Arbeta lite mer för man har glömt så mkt, så nu tänker man inte alls på de

Det är bra som vi har gjort vävt in det i undervisningen.

Ingen aning faktiskt

Vet inte tycker det fungerar bra såhär

Som vanligt

Pojke:

Tycker det är bra som vi gjort. Följ

Rindfjäll!!!

Inget speciellt sätt

Kvittar

Så som det är.

Som vi redan gör.

Så lite som möjligt

Vet ej

Så som vi gör

som vi gör

Grupp/Enkätsats C

Lärare: Kvinna, ej angett ålder eller antal undervisningsår.

Klassen (10st, varav tre flickor och sju pojkar): 1:a på fordonsprogrammet.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: ordklasser, satsdelar, meningsbyggnad. Hur språket är uppbyggt eller ska byggas.

Elevsvar:

Flicka:

Det är viktigt för mig så att man kan formulera en mening rätt till exempel

Svåra ord och meningar

Dryga lektioner med mycket lärarsnack

Pojke:

Byja ord, verb, substantiv mm

Det svenska språket

Att böja ord, förbättra sitt skrivande

Stavningsregler mm
Dryga lektioner med mycket lärarsnack
Texter ordkunskap
Mindre skrivande

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. De bör ju veta normerna för skriftspråket & hur språket skall byggas.

Elevsvar: Ja = 7 st. Nej=två, en har kryssat bägge alt.

Motivering flickor:

Annars så pratar men ju helt fel
(båda alt.) Ja, viss grammatik behöver
man lära sig, men ibland kan det vara lite
överdrivet
För att kunna prata bättre svenska

Motivering pojkar:

För det behövs det i livet
(nej) tycker det är onödigt

Svenska är vårt språk. Jag anser att man
ska vara riktigt bra på sitt språk
(nej) kan det redan
Ingår i all läsning och skrivning

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: Invävt i undervisningen och tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras,
och andra arbetssätt: Genom litteraturläsning och genom att skapa egna texter som får
bearbetas så de följer” normerna”

Elevsvar Fem svarade alt. A-C

En svarade A-B

En svarade A

En svarade A och C

En svarade E med kommentaren: Jag hade det en gång i 7an

Fråga 5 (lärarenkät) Jag tycker det är tråkigt att ha grammatikundervisning som ett block. Det
är roligare att ha det som en naturlig del av språket – levandegöra det – genom att läsa texter
& skriva egna texter.

Fråga 6: (lärarenkät) Ingen kommentar

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel

Elevsvar:

Flicka:

Jobba med häften om grammatik
Ta lite åt gången. För det är lätt att det
blir för mycket, och då lär man sig inte.
För man tröttnar lätt på det. Man kan
undervisa grammatik på olika vis så man
kan ju variera.
Roligare övningar än tråkiga stenciler

Pojke: Kolla film, sen göra ett paper om
gramatik+man lär sig mycket av att
lyssna

Häfte där det står det man behöver veta
Ta den tid man behöver så man verkligen
lär sig

Vill inte jobba med det
Se på film, lär sig av att lyssna på
grammatik, skriva resention på filmen
Arbeta med texter
Se på film utan och behöva skriva om
den utan bara arbeta lite kort med den

Grupp/Enkätetsats D

Lärare: Kvinna, 31 år, sex undervisningsår.

Klassen (26st varav 25 flickor och en pojke): 3:a på handels och administrationsprogrammet.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: satsdelar, ordklasser, förstå texters uppbyggnad.

Elevsvar:

Flicka:

Satsdelar, ordklasser

Teoretiskt om språket

Ordklasser

Satsdelar mm

Satsdelar, ordklasser. Hur man använder språket skriftligt

Lära sig ordklasser

Hur man stavar och skriver på svenska

Nödvändigt vetande för att kunna skriva rätt

Problem, jag har skitsvårt för det.

Har inte tänkt på det

Skriva på svenska och stava rätt

Lära sig att skriva och prata på rätt sätt

Kunna böja ord och forma svenska ord

Tråkigt

Satsdelar ordklasser

tråkigt

Pojke:

Ordklasser

Att lära sig ett språk på rätt sätt

Former och böjelser av det svenska språket

Ord, böjningar mm

Att man förstår språket och kan prata det rätt

Verb, substantiv, adjektiv osv

Allt från benämningar och verk och substantiv och sånt

Böjningar, ordföljd mm

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. För att kunna förklara tex de/dem behöver man hänvisa till grammatiken, vid studier av andra språk.

Elevsvar: Ja = 20 st. Nej=fyra, två har kryssat bägge alt.

Motivering flickor:

(båda alt.) både ja och nej man använder egentligen inte grammatiken när man varken pratar eller skriver. Men kanske bra att kunna?!

(nej) Det är onödigt för man har ändå ingen användning av det senare

(nej) Jag tror inte man pratar bättre för det

bra att kunna

för annars hade man inte skrivit på rätt sätt. Haft olika tempus

För att veta hur man ska skriva och göra hur de hänger ihop

För annars hade man skrivit som man

Motivering pojkar:

Jo det är väl en bra sak att få inblick i

Ses!

Det e v bra att veta, men det känns lite onödigt ibland för man glömmer allt

Viktigt för att formulera meningar korrekt

Det är väl bra

Det är viktigt i samhället. Att

kommunicera med varandra rätt

För att man ska lära sig korrekt svenska

själv vill och då hade kanske inte alla fattat

Det är bra att kunna

Bra att kunna

Ja så man stavar rätt

Det är viktigt om ska utveckla språket

Kunna lära sig prata och skriva på svenska

(nej) kanske lite

Det är bra att kunna till framtiden

och man måste kunna prata språket

Ja så man kan prata/skriva med rätt grammatik

Det är viktigt att kunna

Det är en viktig del i svenska språket

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: Perioder med grammatikundervisning, invävt i undervisningen och tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras,

Elevsvar Fyra svarade som läraren: alt. A-C

En svarade C

Tretton svarade alt. A

Två svarade alt. B

En svarade A, B och E

Två svarade A och C

En svarade A, C och E

Fråga 5: (lärarenkät) Klasserna har vid utvärdering angett att de tycker att det fungerar bra

Fråga 6 (lärarenkät) Ingen kommentar.

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel

Elevsvar:

Flicka:

Vet ej, genomgång på tavlan

På något roligt sätt om det nu ska göras

Perioder med grammatikundervisning

Vet ej

Gå igenom var för sig som man lär sig

Så som vi gör. Den behöver inte vara

krånglig

Jag vet inte

Vet inte

Så som vi har gjort läraren går igenom

grammatiken repetitioner

Repetering

Lite oftare. Förstår fortfarande inte mig

på grammatik

På något roligare sätt

Pojke:

Så lite som möjligt

Genomgång sen papper

Som det görs nu faktiskt

Som nu

Att kunna prata det

Vet inte, fungerar bra nu, tycker jag

Fråga Kenneth Wilson han kan det bäst

Som nu

Grupp/Enkätetsats E

Lärare: Kvinna, 45 år, två undervisningsår.

Klassen (15st, varav 14 flickor och en pojke): 2:a på omvårdnadsprogrammet.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: Språkkänsla; den inneboende grammatiken.

Elevsvar:

Flickor:

Allt möjligt, böjelser, stavning, meningsbyggnader osv.

Rättstavning, punkt, koma, kunna stava och prata i rätt ordning.

Rättstavning, meningsbyggnad, verb

Stavningar, ändelser & böjningar. Det som är svårt med språket.

Vet inte.

Hur man böjer saker och en & ett exempelvis.

Jag tycker att det är tråkigt! Kan vara bra för att läraren förmedlar det ganska dåligt, eller/och att vi/jag är inställd på att det är tråkigt.

Att stava rätt i rätt form.

Olika ord i olika former, något svårt och jobbigt.

Massa ord i olika former och grupper.

Det är uppgifter.

Det är väl hur man stavar.

Stavning med sk, sj eller liknande.

Svåra ord.

Pojke:

Ingen aning.

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. Till viss del behöver de bli bekanta med grunderna.

Elevsvar: Ja = 14 (13 flickor och 1 pojke) Nej= 1 (1 flicka)

Motivering flickor:

Alla måste lära ju lära sig åtminstone lite gramatik för att kunna skriva korrekt svenska.

Onödigt. Svenska B skulle vatt ett tillval.

För att det är viktigt för svensk stavning och talet. Det betyder mycket för en elev att kunna skriva "felfria" uppsatser och kunna skriva i "rätt sv-. Diskutera i klassen om det. Se vad eleverna kan tex på tavlan.

Jag tycker att det är viktigt att ha och vara medveten om ett korrekt tal- och skriftspråk.

Det är en viktig del eftersom det ingår i vårt språk, den delen som "förfinar" språket.

För att man ska kunna prata och skriva rätt(i rätt form osv)

Till en viss del behöver man det, men bara grunderna, tycker jag, inte mkt fördjupning om man inte valt det.

Det är förmodligen ganska viktigt.

Om man ska skriva arbeten, fast det kan vara svårt.

I viss mån. I viss mån. den vanliga svenska grammatiken, men inte det svåra.

Det är väl klart man behöver lära sig lite. Men massor av djupgående lektioner ser jag som onödigt.

Det är viktigt att lära sig sånt inför "vuxenlivet".

Eftersom man behöver det senare i livet och kanske nu också.

Motivering pojke:

Ingen kommentar

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar:A, B och C.

Elevsvar:

Som läraren: 2

Alt. A:3

Alt. A och B:1

Alt. A och C:1

Alt. B:1

Alt.B och C:3

Alt. C:3

Alt D:1

Alt.E:0

Fråga 5 (lärarenkät): Varför har du valt detta arbetssätt?

Alla ovanstående passar vid lämpliga tillfällen beroende på behovet.

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel

Elevsvar flickor:

Det finns nog inget sätt som är roligt så jag har ingen aning.

Genom roligare undervisning och inte ”korsstoppningsmetoden”.

Ingen aning.

Jag vet inte bryr mig ej.

Kunna prata om det när det är uppsattser och även kunna ha en period med det för det är viktigt att kunna.

Invävt i undervisningen, det blir inte ”korsstoppning” då. Men om det är något speciellt kan det vara bra med kanske 1-2 lektioner så man arbetar med grammatiken. Läraren kana ju också ta upp vissa grammatikbegrepp som måste förklaras.

Jag tycker grammatik är en oerhört tråkig bit inom svenskan så jag skippar den helst även om jag anser den vara viktig.

Ingen kommentar.

Vet inte riktigt, jag vill inte jobba med gramatik över huvud taget. Men om vi måste gå igenom det så vill jag inte ha hela lektioner med gramatik utan invävt i undervisningen.

Ingen aning gör som läraren säger.

Göra ngt roligt av det, t.ex leka.

Vet inte, så vi arbetar med et är bra. För om man tjar om det så blir man bara förvirrad och trött på det.

Vet ej.

Vet inte slippa det.

Elevsvar pojke:

Ingen kommentar

Fråga 6 (lärarenkät) Ingen kommentar.

Grupp/Enkät F

Lärare: Kvinna, 27 år tre undervisningsår.

Klassen (6st, pojkar): 2:a på industriprogrammet.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: Den inbyggda grammatiken som gör att vi omedvetet vet hur vi skall förmedla vårt budskap.

Elevsvar:

Pojke:

Tråkigt

Inget

Något man gör på svenskalektionerna

Noll

Mycket skriv och slit

Svenskakursen

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Nej. Att lära ut den utan att kunna motivera.

Elevsvar: Ja = 4 st Nej=2 st

Motivering pojke:

Ja:

Tyvärr är det nyttigt att kunna

Så att man lär sig prata rätt

Jag är inte så glad för plugg och skola men det behövs

Fast inte så mycket

Nej: Inga motiveringar

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: C.

Elevsvar:

Som läraren: 1

Alt. A:1

Alt. B:1

Alt. D 1

Alt.E:2: grammatikhäfte i ettan.

Fråga 5 (lärarenkät): Varför har du valt detta arbetssätt?

Grammatik är för mig endast relevant om eleverna själva alltid gör samma misstag och behöver se språkets beståndsdelar. Sällan. Nästan bara i främmande språk alltså

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik? Ge exempel

Elevsvar pojke:

Naj,

Aldrig

Jag vet inte

Vet ej är inte fantasirik av mig.

Bara göra lite

Fråga 6 (lärarenkät) Det måste göras så naturligt som möjligt, och inte studeras utan mening..

Grupp/Enkätetsats G

Lärare: Man, 31 år, med 5 undervisningsår.

Klassen: (19 st, varav 9 flickor och 10 pojkar), 1:a på IT-media programmet.

Fråga 2: vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: Språkriktighet, såväl praktisk som teoretisk.

Elevsvar:

Flickor:

En massa tråkigt skit, som är ett måste!

Något extremt tråkigt & konstigt, MEN viktigt!

En massa tråkiga regler inom svenska.

Regler inom det svenska språket.

För att man ska kunna svenska så är grammatik ett måste.

En massa verb och tempus.

Utbildning.

Jag har faktiskt inte så mycket emot grammatik.

Det är allt med olika tempus och genus mm. Det är helt enkelt skrivreglerna för det svenska språket.

Pojkar:

Avancerade regler inom svenskan.

Jobbiga genomgångar.

Tråkiga svenska lektioner.

Avancerade regler för det svenska språket.

Att grammatik är tråkigt.

Utråkning.

Grammatik för mig är att tala och skriva rätt.

Hur man ska använda svenska språket.

Tråkiga lektioner, massor av olika böjningar på ord.

Mycket jobb

Fråga 3: Anser du att man/eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. Praktisk, absolut. Teoretisk, gärna! Det blir lättare att förklara fel i löpande text om eleverna har grundläggande kunskap om grammatiska begrepp.

Elevsvar: Ja= 18 st, Nej= 1 st.

Motivering flickor:

Bra att kunna!

Det är bra & viktigt att kunna.

Ja, för annars är det rätt svårt att kunna prata svenska.

Annars vet man ej hur man ska bygga upp en mening.

För att det är bra att kunna och det kommer vi att behöva i framtiden.

För att svenskan ska vara korekt.

Kan vara bra. Måste kunna för att kunna komma vidare.

För jag tycker att det är lika viktigt att kunna uttrycka sig på papper som att uttrycka sig muntligt och då ska man gärna förstå vad personen som skrivit, skriver.

För att kunna tala och skriva korrekt behöver vi lära oss grammatik.

Motivering pojkar:

Inget man använder dagligen.

Om man inte lär sig reglerna i grammatiken så får man svårare att läsa, skriva och prata.

Fast väldigt lite och bara det absolut mest grundläggande.

Nyttigt att kunna. Kan man grammatik blir man bättre på svenska.

Inte alla förstår hur en mening ska struktureras.

Annars blir det svårare att prat och skriva.

Det är bra att kunna det.

För att annars kanske inte andra förstår vad man menar med et man skriver.

Ja, det är en självklarhet att man ska kunna det svenska språket.

Jas man måste kunna det svenska språket men man behöver inte tragga det för mycket.

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: Alt. B och C, invävt i undervisningen och tar upp grammatikbegrepp som behöver förklaras.

Kommentar: Jag försöker påpeka eventuella grammatiska brister vid rättning av löpande, längre texter.

Elevsvar:

Alt A: 1 st

Alt A och B: 1 st

Alt A och C:3 st

Alt B:9 st

Alt C:3 st

Alt A, B och C:2 st

Alt D:0

Alt E:0

Fråga 5 (lärarenkät): Varför har du valt detta arbetssätt?

Lärarsvar: Därför att "renlärig" teoretisk grammatikundervisning har väldigt dålig karma! Vete katten om man inte borde ha mer sådan, dock...

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik?

Elevsvar

Flickor:

Som vi gör nu. Det kommer efterhand när dom ser att vi behöver det!

Ungefär som vi gör nu. På detta vis blir det inte lika långtråkigt som när man bara läser det, i flera veckor.

Helst inte alls, men invävt i undervisningen är bäst.

Vet ej eftersom det är så tråkigt. Så jag skulle helst skippa det helt.

Vet ej.

Att skriva en text och sen se vad det är som är fel och sen träna mer på det.

Bara det görs på ett roligt sätt så att man vill lära sig.

Jag tycker så som vi har gjort nu är ganska bra faktiskt. Att ha det lite då och då och ha lite andra uppgifter mellan de olika partierna i grammatiken.

Jag skulle vilja på papper om det och sedan en genomgång, sedan arbeta med stenciler och texter. Sist ha prov om det.

Pojkar:

Jag vet ej.

Vet ej. Typ fortsätta som vi har gjort.

Jag vill inte köra grammatik mycket på samma gång utan lite då och då.

Så som vi jobbar för tillfället, invävt. Att ha perioder med grammatik är inget kul. Då lyssnar man inte direkt.

Mindre.

Inte arbeta alls.

På ett lättare sätt(vet inte vilket).

Vet inte.

Jag vill inte.

Helst inte alls.

Fråga 6 (lärarenkät): Tankar och idéer om den optimala grammatikundervisningen.

Lärarsvar: Vad jag skulle önska är att föreställningen om att grammatik är något svårt skulle försvinna!

Grupp/Enkät H

Lärare: Man, 28 år, med 1 undervisningsår.

Klassen: (17 st, varav 12 flickor och 5 pojkar), 1:a på samhällsprogrammet.

Fråga 2: vad innebär begreppet grammatik för dig?

Lärarsvar: Regler för språkets struktur.

Elevsvar:

Flickor:

Man behöver det för att lära sig prata och skriva bättre

Behövs för att kunna prata ordentligt på en del platser, kan vara viktigt

Det är ganska kul och viktigt att kunna

Det innebär ordkunskap satser etc

Hur språket används, hur man böjer ord, verb mm

Verb och sånt

Att man vet hur man skriver, hur man bygger en mening

Ett sätt för läraren att tortera sina elever

Att kunna prata korrekt svenska

Att tala korrekt svenska

Svenska språket korrekt uttryckt i skrift och tal

Något som känns lite onödigt ibland, för jag tänker inte alltid på de

Det är bra, men jag tycker det är tråkigt och svårt

Pojkar:

Kunskap, något man ska kunna för att klara språket

Korrektelse

”Suck”

Det är nyttigt att kunna men sjukt tråkigt

Fråga 3: Anser du att man/eleverna behöver lära sig grammatik?

Lärarsvar: Ja. För att uttrycka sig bättre i skriftliga sammanhang

Elevsvar: Ja= 17 st, Nej= 0 st.

Motivering flickor:

Man behöver det för att lära sig prata och skriva bättre
Utan grammatik hade man inte förstått så mycket
Ja tycker det är självklart helt enkelt
Man måste kunna grammatik för att kunna skriva bra och prata, hur man böjer ord
Man måste ju kunna skriva felfritt
Man behöver lära sig det eftersom man måste kunna skriva på korrekt svenska
Till viss del, men överdriften är enorm
Det är bra att kunna
Klart annars hade man inte haft det i skolan, annars låter det konstigt när man skriver eller pratar

Motivering pojkar:

Kunskap, något man ska kunna för att klara språket
Det är väldigt viktigt scenario i undervisningen
För att prata och skriva korrekt
Det är ett måste för att kunna för att kunna uttrycka sig på korrekt vis

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Lärarsvar: Alt. C tar upp grammatikbegrepp som behöver förklaras.

Elevsvar:

Alt C. Två
Alt. B och C 4 st
Alt A 6 st
Alt A och B 1 st
Alt B 1 st
Alt a och C 2 st
Alt A, B, C och E 1 st

Fråga 5 (lärarenkät): Varför har du valt detta arbetssätt?

Lärarsvar: För att inte tråka ut eleverna med kontinuerlig grammatikundervisning

Fråga 5 (elevenkät): Hur skulle du vilja arbeta med svensk grammatik?

Elevsvar**Flickor:**

Inte allt på en gång, det kanske blir för mycket och man glömmer/klyddar ihopa det
Kanske få lite olika uppgifter som uppsatser och stenciler
Hm, jag tycker att vissa dagar i veckan har man en undervisning och kanske något litet läxförhör till det båda satsdelar och de andra (kommer ej på namnet)
Vet ej
Ingen aning
Vet inte, för jag anser att jag själv inte är i behov av det
Man kan börja med det tidigare, dock på ett roligt och lekfullt sätt
Det kan introduceras tidigare och på ett roligare och mer lekfullt sätt
Ha mer roliga grammatikövningar. Så att läraren inte bara står och snackar om det
Jag vet inte riktigt, Jag tror att jag hade tycket det var lättare om man hade lärt ut på ett roligare sätt

Pojkar:

Vill inte arbeta med det

Vet inte

Finns inget specifikt sätt

Helst så lite som möjligt med lekar

På ett kul sätt, mycket skrivande

Fråga 6 (lärarenkät): Tankar och idéer om den optimala grammatikundervisningen.

Lärarsvar: Ingen kommentar

Sammanställning av elevenkät

Antal elever: 120, varav 76 flickor och 44 pojkar.

Fråga 2: Vad innebär begreppet grammatik för dig?

Flicka:

böjer ord och dylikt
Språkets grund och uppbyggnad
Hur språket är uppbyggt
Hur språket är uppbyggt
Språkets grund och uppbyggnad
språkkunskap
olika böjningsformer, ordklasser mm
grammatik är substantiv, objektiv mm
hur man bygger en korrekt mening
verb, substantiv, adjektiv ord
verb, substantiv, plural mm
regler för vad som är rätt eller fel inom språket
mycket att tänka på
Det är viktigt för mig så att man kan formulera en mening rätt till exempel
Svåra ord och meningar
Dryga lektioner med mycket lärarsnack
Satsdelar, ordklasser
Teoretiskt om språket
Ordklasser
Satsdelar mm
Satsdelar, ordklasser. Hur man använder språket skriftligt
Lära sig ordklasser
Hur man stavar och skriver på svenska
Nödvändigt vetande för att kunna skriva rätt
Problem, jag har skitsvårt för det.
Har inte tänkt på det
Skriva på svenska och stava rätt
Lära sig att skriva och prata på rätt sätt
Kunna böja ord och forma svenska ord
Tråkigt
Satsdelar ordklasser
tråkigt
Ordklasser
Att lära sig ett språk på rätt sätt
Former och böjelser av det svenska språket
Ord, böjningar mm

Att man förstår språket och kan prata det rätt

Pojke:

Sätta samman ord
Underbart roliga lektioner
Språkets uppbyggnad
Ingen kommentar
Språkregler
Meningsbyggnad stavelser, böjningar mm
tråkigt
böjningar stavelser
stavelser, böjningar
stavelser börjningar, meningar, satser
regler inom det svenska skriftspråket
att stava och tala/prata rätt

att böja ord rätt så man fattar
regler för hur man använder språket

Byja ord, verb, substantiv mm
Det svenska språket
Att böja ord, förbättra sitt skrivande
Stavningsregler mm
Dryga lektioner med mycket lärarsnack
Texter ordkunskap
Mindre skrivande

Böjningar, ordföljd mm
Ingen aning
Tråkigt

Inget
Något man gör på svenskalektionerna
Noll
Mycket skriv och slit
Svenskakursen
Avancerade regler inom svenskan.
Jobbiga genomgångar.
Tråkiga svenska lektioner.
Avancerade regler för det svenska språket.
Att grammatik är tråkigt.
Utråkning.
Grammatik för mig är att tala och skriva rätt.
Hur man ska använda svenska språket.

Verb, substantiv, adjektiv osv	Tråkiga lektioner, massor av olika böjningar på ord. Mycket jobb
Allt från benämningar och verk och substantiv och sånt	
Allt möjligt, böjelser, stavning, meningsbyggnader osv.	Kunskap, något man ska kunna för att klara språket
Rättstavning, punkt, koma, kunna stava och prata i rätt ordning.	Det innebär ordkunskap satser etc
Rättstavning, meningsbyggnad, verb	Korrektelse
Stavningar, ändelser & böjningar. Det som är svårt med språket.	”Suck”
Vet inte.	Det är nyttigt att kunna men sjukt tråkigt
Hur man böjer saker och en & ett exempelvis.	
Jag tycker att det är tråkigt! Kan vara bra för att läraren förmedlar det ganska dåligt, eller/och att vi/jag är inställd på att det är tråkigt.	
Att stava rätt i rätt form.	
Olika ord i olika former, något svårt och jobbigt.	
Massa ord i olika former och grupper.	
Det är uppgifter.	
Det är väl hur man stavar.	
Stavning med sk, sj eller liknande.	
Svåra ord.	
En massa tråkigt skit, som är ett måste!	
Något extremt tråkigt & konstigt, MEN viktigt!	
En massa tråkiga regler inom svenska.	
Regler inom det svenska språket.	
För att man ska kunna svenska så är gramatik ett måste.	
En massa verb och tempus.	
Utbildning.	
Jag har faktiskt inte så mycket emot grammatik.	
Det är allt med olika tempus och genus mm.	
Det är helt enkelt skrivreglerna för det svenska språket.	
Man behöver det för att lära sig prata och skriva bättre	
Behövs för att kunna prata ordentligt på en del platser, kan vara viktigt	
Det är ganska kul och viktigt att kunna	
Hur språket används, hur man böjer ord, verb mm	
Verb och sånt	
Att man vet hur man skriver, hur man bygger en mening	

Ett sätt för läraren att tortera sina elever
Att kunna prata korrekt svenska
Att tala korrekt svenska
Svenska språket korrekt uttryckt i skrift
och tal
Något som känns lite onödigt ibland, för
jag tänker inte alltid på de
Det är bra, men jag tycker det är tråkigt och
svårt

Fråga 3: Anser du att man behöver lära sig grammatik?

Ja:

106 st

Nej:

11 st

Båda alt 3 st

Motivering:

Flickor:

Om man ska bli något där man skriver
För att få ett förståeligt språk, krävs struktur
och regler.
Man måste för att kunna skriva
Kanske inte alla små detaljer men de stora
grupperna är viktigt
Det är en grund för att kunna använda
språket korrekt och kunna göra sig förstådd
Annars kan man inte lära sig hur ett språk
fungerar
För att kunna skriva en grammatiskt rätt text.
Bra att ha senare i livet
Det är viktigt för det svenska språket
Annars vet man inte hur man bygger upp
korrekta meningar och skriva en bra text
Annars vet man ju inte att "hoppa" är något
man gör
Ja, det är roligare än svenska C mer
grammatik
Annars kan språket skrivas på helt olika sätt
av alla då kommer ingen att förstå
Annars hade alla pratat som blattar
Annars så pratar man ju helt fel
(båda alt.) Ja, viss grammatik behöver man
lära sig, men ibland kan det vara lite
överdrivet
För att kunna prata bättre svenska
(båda alt.) både ja och nej man använder
egentligen inte grammatiken när man varken
pratar eller skriver. Men kanske bra att

Pojkar:

Annars är alla utbildade.
Vi måste ha ett fungerande språk

Finare språk
Har man inte lärt sig grammatik nu, lär man
sig inte det nu
Man lär sig hur språket ska vara uppbyggt
tex ett hund
Viktigt så att alla använder samma skrivspråk

Så man kan skriva "stave"

Kan vara bra när man ska skriva
För att det ska låta vettigt

För att kunna förstå språket och prata bra

(svårtydbar kommentar)

annars pratar man som en get/pratar

bra om man ska kunna skriva
annars använder man språket fel
För det behövs det i livet

(nej) tycker det är onödigt
Svenska är vårt språk. Jag anser att man ska
vara riktigt bra på sitt språk

kunna?!

(nej) Det är onödigt för man har ändå ingen användning av det senare

(nej) Jag tror inte man pratar bättre för det bra att kunna

för annars hade man inte skrivit på rätt sätt.
Haft olika tempus

För att veta hur man ska skriva och göra hur de hänger ihop

För annars hade man skrivit som man själv vill och då hade kanske inte alla fattat

Det är bra att kunna

Bra att kunna

Ja så man stavar rätt

Det är viktigt om ska utveckla språket

Kunna lära sig prata och skriva på svenska

(nej) kanske lite

Det är bra att kunna till framtiden

Alla måste lära ju lära sig åtminstone lite grammatik för att kunna skriva korrekt svenska.

Onödigt. Svenska B skulle vatt ett tillval.

För att det är viktigt för svensk stavning och talet.

Det betyder mycket för en elev att kunna skriva "felfria" uppsatser och kunna skriva i "rätt sv-. Diskutera i klassen om det. Se vad eleverna kan tex på tavlan.

Jag tycker att det är viktigt att ha och vara medveten om ett korrekt tal- och skriftspråk.

Det är en viktig del eftersom det ingår i vårt språk, den delen som "förfinar" språket.

För att man ska kunna prata och skriva rätt (i rätt form osv)

Till en viss del behöver man det, men bara grunderna, tycker jag, inte mkt fördjupning om man inte valt det.

Det är förmodligen ganska viktigt.

Om man ska skriva arbeten, fast det kan vara svårt.

I viss mån. I viss mån. den vanliga svenska grammatiken, men inte det svåra.

Det är väl klart man behöver lära sig lite.

Men massor av djupgående lektioner ser jag som onödigt.

Det är viktigt att lära sig sånt inför "vuxenlivet".

(nej) kan det redan

ingår i all läsning och skrivning

Jo det är väl en bra sak att få inblick i Ses!

Det e v bra att veta, men det känns lite onödigt ibland för man glömmer allt Vikigt för att formulera meningar korrekt

Det är väl bra

Det är viktigt i samhället. Att kommunicera med varandra rätt

För att man ska lära sig korrekt svenska och man måste kunna prata språket

Ja så man kan prata/skriva med rätt grammatik

Det är viktigt att kunna

Det är en viktig del i svenska språket

Ingen kommentar

Tyvärr är det nyttigt att kunna

Så att man lär sig prata rätt

Jag är inte så glad för plugg och skola men det behövs

Fast inte så mycket

Inget man använder dagligen.

Om man inte lär sig reglerna i grammatiken så får man svårare att läsa, skriva och prata. Fast väldigt lite och bara det absolut mest grundläggande.

Nyttigt att kunna. Kan man grammatik blir man bättre på svenska.

Inte alla förstår hur en mening ska struktureras.

Annars blir det svårare att prat och skriva.

Det är bra att kunna det.

För att annars kanske inte andra förstår vad man menar med et man skriver.

Ja, det är en självklarhet att man ska kunna det svenska språket.

Eftersom man behöver det senare i livet och kanske nu också. Bra att kunna!
Det är bra & viktigt att kunna.

Ja, för annars är det rätt svårt att kunna prata svenska.

Annars vet man ej hur man ska bygga upp en mening.

För att det är bra att kunna och det kommer vi att behöva i framtiden.

För att svenskan ska vara korrekt.

Man måste ju kunna skriva felfritt

Kan vara bra. Måste kunna för att kunna komma vidare.

För jag tycker att det är lika viktigt att kunna uttrycka sig på papper som att uttrycka sig muntligt och då ska man gärna förstå vad personen som skrivit, skriver.

För att kunna tala och skriva korrekt behöver vi lära oss grammatik.

Man måste kunna grammatik för att kunna skriva bra och prata, hur man böjer ord

Man behöver det för att lära sig prata och skriva bättre

Man behöver lära sig det eftersom man måste kunna skriva på korrekt svenska

Klart annars hade man inte haft det i skolan.

Annars låter det konstigt när man skriver och pratar

Utan grammatik hade man inte förstått så mycket

Jag tycker det är självklart helt enkelt

Till viss del men överdriften är enorm

Det är bra att kunna

Ja man måste kunna det svenska språket men man behöver inte traggas för mycket.

Det är ett måste att kunna för att kunna uttrycka sig på korrekt vis

Kunskap, något man ska kunna för att klara språket

Det är väldigt viktigt scenario i undervisningen

För att kunna prata och skriva korrekt

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

Grupp A (9st) hade en elev av nio samma svarsalternativ som läraren (A+B), A-C, 6 st, B 2 st, . Dock hade alla svarsalternativ B (invävt) som alternativ.

Grupp B (18st) hade två elever med samma svarsalternativ som läraren (A-C), A+B 3 st, B+C 2 st, A+C 3 st, A 6st, B 1 st, A-E 1 st, nio av dem hade dock med alternativ B (invävt) som alternativ.

Grupp C. (10st) Läraren angav B+C, A-C 5 st, A+B 1 st, A+C 1 st E 1 st.

Grupp D. (20st) fyra svarade alt A-C som läraren, 13 st svarade alt. A, två svarade alt. B, en svarade A,B och C, två svarade alt. A+C, en svarade alt. A,C och E., en svarade C

Grupp E (14st) två svarade som läraren alt A-C, alt, A 3 st, alt A+B 1 st, alt A och C 1 st, alt, B 1 st, alt B och C 3 st, alt C 3, alt D 1 st,

Grupp F (6st) lärarsvar C, 1 svarade som läraren , alt A 1 st, alt, B 1 st, alt D 1 st, alt E 2 st.

Grupp G (19 st) lärarsvar B och C. Elevsvar: Alt A: 1 st. Alt A och B: 1 st. Alt A och C: 3 st
Alt B:9 st. Alt C:3 st. Alt A, B och C:2 st. Alt D:0. Alt E:0

Grupp H (17 st) lärarsvar C. Elevsvar: två svarade som läraren, Alt. B och C 4 st, Alt. A 6 st,
Alt A och B 1 st, Alt B 1 st, Alt A och C två stycken, Alt A, B, C och E 1 st.

Fråga 5: Hur skulle du vilja arbeta med grammatik i skolan?

Flicka:

Det går bra

Mer invävt i det andra arbetet. Men självklart bör man ha specifik undervisning på de svåra delarna.

Det har varit bra som läxor tycker jag. Man lär sig genom läxor.

Perioder. Då man kan ta vissa saker i taget.

Som vi har gjort

Arbeta lite mer för man har glömt så mkt, så nu tänker man inte alls på de

Det är bra som vi har gjort vävt in det i undervisningen.

Ingen aning faktiskt

Vet inte tycker det fungerar bra såhär

Som vanligt

Jobba med häften om grammatik

Ta lite åt gången. För det är lätt att det blir för mycket, och då lär man sig inte. För man tröttnar lätt på det. Man kan undervisa grammatik på olika vis så man kan ju variera.

Roligare övningar än tråkiga stenciler

Vet ej, genomgång på tavlan

På något roligt sätt om det nu ska göras

Perioder med grammatikundervisning

Vet ej

Gå igenom var för sig som man lär sig

Så som vi gör. Den behöver inte vara krånglig

Jag vet inte

Vet inte

Så som vi har gjort läraren går igenom grammatiken repetitioner

Repetering

Lite oftare. Förstår fortfarande inte mig på

Pojke:

Som vanligt

I sång och musik

?

Som B (invävt)

I korta perioder. Gör det roligare för att väcka elevernas intresse.

Tycker det är bra som vi gjort. Följ

Rindfjäll!!!

Inget speciellt sätt

Kvittar

Så som det är.

Som vi redan gör.

Så lite som möjligt

Vet ej

Så som vi gör

Som vi gör

Kolla film, sen göra ett paper om gramatik+man lär sig mycket av att lyssna

Häfte där det står det man behöver veta

Ta den tid man behöver så man verkligen lär sig

Vill inte jobba med det

Se på film, lär sig av att lyssna på grammatik, skriva resention på filmen

Arbeta med texter

Se på film utan och behöva skriva om den utan bara arbeta lite kort med den

Så lite som möjligt

Genomgång sen papper

Som det görs nu faktiskt

grammatik

På något roligare sätt

Det finns nog inget sätt som är roligt så jag har ingen aning.

Genom roligare undervisning och inte ”korvstoppningsmetoden”.

Ingen aning.

Jag vet inte bryr mig ej.

Kunna prata om det när det är uppsattser och även kunna ha en period med det för det är viktigt att kunna.

Invävt i undervisningen, det blir inte ”korvstoppning” då. Men om det är något speciellt kan det vara bra med kanske 1-2 lektioner så man arbetar med grammatiken.

Läraren kana ju också ta upp vissa grammatikbegrepp som måste förklaras.

Jag tycker grammatik är en oerhört tråkig bit inom svenskan så jag skippar den helst även om jag anser den vara viktig.

Ingen kommentar.

Vet inte riktigt, jag vill inte jobba med gramatik över huvud taget. Men om vi måste gå igenom det så vill jag inte ha hela lektioner med gramatik utan invävt i undervisningen.

Ingen aning gör som läraren säger.

Göra ngt roligt av det, t.ex leka.

Vet inte, så vi arbetar med et är bra. För om man tjarar om det så blir man bara förvirrad och trött på det.

Vet ej.

Vet inte slippa det.

Som vi gör nu. Det kommer efterhand när dom ser att vi behöver det!

Ungefär som vi gör nu. På detta vis blir det inte lika långtråkigt som när man bara läser det, i flera veckor.

Helst inte alls, men invävt i undervisningen är bäst.

Vet ej eftersom det är så tråkigt. Så jag skulle helst skippa det helt.

Vet ej.

Inte allt på en gång, det kanske blir förmycket och man glömmer/klyddar ihop det

Att skriva en text och sen se vad det är som är fel och sen träna mer på det.

Bara det görs på ett roligt sätt så att man

Som nu

Att kunna prata det

Vet inte, fungerar bra nu, tycker jag

Fråga Kenneth Wilson han kan det bäst

Som nu

Naj,

Aldrig

Jag vet inte

Vet ej är inte fantasirik av mig.

Bara göra lite

Jag vet ej.

Vet ej. Typ fortsätta som vi har gjort.

Jag vill inte köra grammatik mycket på samma gång utan lite då och då.

Så som vi jobbar för tillfället, invävt. Att ha perioder med grammatik är inget kul. Då lyssnar man inte direkt.

Mindre.

Inte arbeta alls.

På ett lättare sätt(vet inte vilket).

Vet inte.

Jag vill inte.

Helst inte alls.

Finns inget specifikt sätt

Helst så lite som möjligt lekar

Vet ej Vill inte arbeta med det

vill lära sig.

Jag tycker så som vi har gjort nu är ganska bra faktiskt. Att ha det lite då och då och ha lite andra uppgifter mellan de olika partierna i grammatiken. Vet inte

Jag skulle vilja på papper om det och sedan en genomgång, sedan arbeta med stenciler och texter. Sist ha prov om det.

Kanske få lite olika uppgifter som uppsatser och stenciler

Hm, jag tycker att vissa dagar i veckan har man en undervisning och kanske något litet läxförhör till det båda satsdelar o de andra (kommer ej på namnet).

På ett kul sätt, mycket skrivande

Man kan börja med det tidigare dock på ett roligt och lekfullt sätt

Det kan introduceras tidigare och på ett roligare och lekfullt sätt

Ha mer roliga grammatikövningar. Så att läraren inte bara står och snackar om det

Jag vet inte riktigt. Jag tror att jag hade tyckt det var lättare om man hade lärt ut det på ett roligare sätt. Ingen aning

Vet inte för jag anser att jag själv inte är i behov av det.

Bilaga 5

Sammanställning lärarenkät

8 enkätsvar, varav 3 män, ålder 31 med 2 undervisningsår (grupp A) och 60 år med 24 undervisningsår (grupp B), ålder 31 med 5 undervisningsår, ålder 28 med ett undervisningsår (grupp H), och fyra kvinnor, ålder 31 med 6 undervisningsår (grupp D) och en ingen notering (grupp C), 45 år med 2 undervisningsår (grupp E), ålder 27 med 3 undervisningsår (grupp F).

Svar på fråga 2: Vad innebär grammatik för dig?

- Ett metaspråk som beskriver hur vi faktiskt använder vårt språk och som visar på dess struktur. (grupp A)
- Hjälpmiddel att förklara ett språks uppbyggnad. (grupp B)
- Ordklasser, satsdelar, meningsbyggnad. Hur språket är uppbyggt eller ska byggas. (grupp C)
- Satsdelar, ordklasser, förstå texters uppbyggnad. (grupp D)
- Språkkänsla; den inneboende grammatiken (grupp E)
- Den inbyggda grammatiken som gör att vi omedvetet vet hur vi skall förmedla vårt budskap (grupp F)
- Språkriktighet, såväl praktisk som teoretisk (grupp G).
- Regler för språkets struktur (grupp H)

Fråga 3: Anser du att eleverna behöver lära sig grammatik?

Antal ja: 7

Motiveringar:

- Det behövs som ett metaspråk. Dock är det nog diskutabelt huruvida det med nödvändighet skapar en betydligt bättre språkkänsla, men det tyder nog på att det ändå gör det i viss utsträckning. (grupp A)
- Ingen kommentar. (grupp B)
- De bör ju veta normerna för skriftspråket & hur språket skall byggas. (grupp C)
- För att kunna förklara tex de/dem behöver man hänvisa till grammatiken, vid studier av andra språk. (grupp D)
- Till viss del behöver de bli bekanta med grunderna (grupp E)
- Praktisk, absolut. Teoretisk, gärna! Det blir lättare att förklara fel i löpande text om eleverna har grundläggande kunskap om grammatiska begrepp (grupp G).
- För att uttrycka sig bättre i skriftliga sammanhang (grupp H)

Antal nej: 1

Motiveringar: Att lära ut den utan att kunna motivera (grupp F)

Fråga 4: Hur arbetar ni med grammatik i skolan?

- 4 svarar att de arbetar dels med perioder, dels som invävt i undervisningen och genom att ta upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras. (grupp B) (grupp D), (grupp E), (grupp G)
- 1 lärare arbetar med grammatik i perioder och invävt i undervisningen. (grupp A)
- 1 lärare har inga perioder med grammatikundervisning, utan har det invävt i undervisningen och tar upp de grammatikbegrepp som behöver förklaras och använder dessutom litteraturläsning och elevernas egna texter som bearbetas så att de följer normerna. (grupp C),
- 2 tar upp de begrepp som behöver förklaras (grupp F och H)

Kommentar man, (grupp G): Jag försöker påpeka eventuella grammatiska brister vid rättning av löpande, längre texter.

Fråga 5, kommentarer: Varför har du valt detta arbetssätt?

- Därför att eleverna har nytta av att kunna grammatiska begrepp för att förstå hur de använder sitt språk. Att väva in det leder till fortlöpande konkret användning. (grupp A, alt. A+B)
- En kommenterade inte alls. (grupp B, alt.A-C)
- Jag tycker det är tråkigt att ha grammatikundervisning som ett block. Det är roligare att ha det som en naturlig del av språket-levandegöra det- genom att läsa texter och skriva egna texter. (grupp C, alt.B,C och E)
- Klasserna har vid utvärderingar angett att de tycker att det fungerar bra. (grupp D, alt. A-C)
- Alla ovanstående passar vid lämpliga tillfällen beroende på behovet (grupp E, alt. A-C,)
- Grammatik är för mig endast relevant om eleverna själva alltid gör samma misstag och behöver se språkets beståndsdelar. Sällan Nästan bara i främmande språk alltså. (Denna lärare svarade Nej på om elever behövde lära sig grammatik, grupp F, alt. C)
- Därför att ”renlärig”, teoretisk grammatikundervisning har väldigt dålig karma! Vete katten om man inte borde ha mer sådan, dock...(grupp G, alt. B-C).
- För att inte tråka ut eleverna med kontinuerlig grammatik (grupp H, alt. C)

Fråga 6: Har du andra tankar och idéer om den optimala grammatikundervisningen, i så fall vilka?

- Det måste göras så naturligt som möjligt, och inte studeras utan mening (grupp F).
- Vad jag skulle önska är att föreställningen att grammatik är något svårt skulle försvinna! (grupp G)